

Delavska enotnost

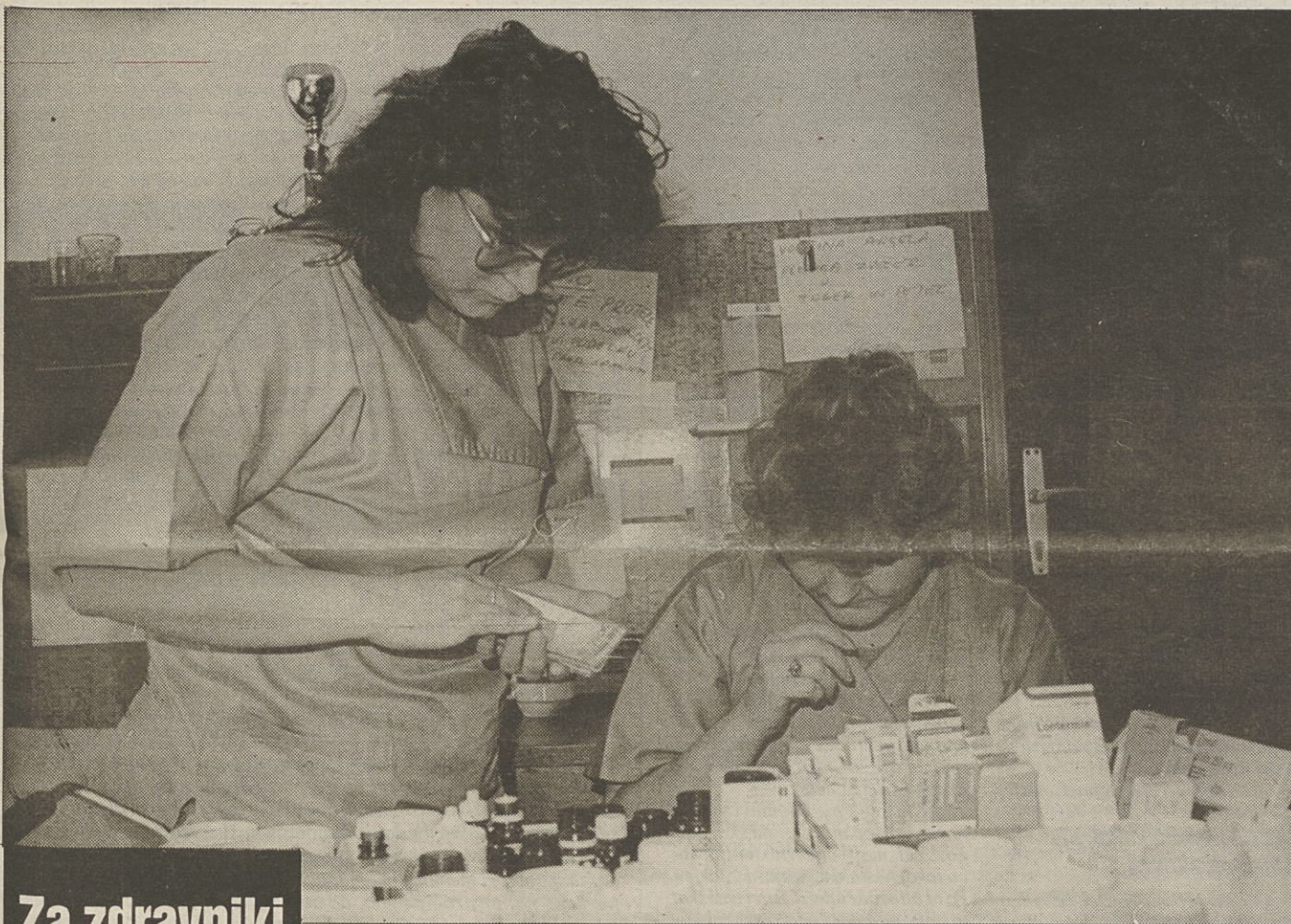
Časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 13. junija 1996 ☆ številka 27 ☆ letnik 55 ☆ cena 230 SIT

Miloš Pavlica, predsednik Delavske zveze in poslanec ZLSD, v intervjuju:

Smo stranka s samozavestjo in čisto vestjo. Levico je treba združiti in z njo zmagati na volitvah!

stran 3

Za zdravniki še medicinske sestre opozarjajo, da je njihovo delo podcenjeno. Marija Frančeškin dodaja, da »ta kratko vlečejo« predvsem bolniki.

stran 10

Sreda, 14⁰⁰

Prepočasno reševanje Tamovih problemov

Do začetka tega tedna so začele poslovati že vse nove družbe, ki so zrasle na zdravih temeljih Tama, razen Kovačije. Tamovci so v nove družbe že razporejeni, nimajo pa še ustreznih sklepov oziroma odločb, čeprav bi jih morali po dogovoru prejeti že v ponedeljek. "Vsi problemi se rešujejo tako počasi, kakor da ne bi imeli opravka z ljudmi, ampak s stvarmi," opozarja Drago Gajzer, predsednik Skei v Tamu.

Čeprav je minister za delo, socialne zadeve in družino Tone Rop ta mesec že dvakrat obiskal Tam in Maribor, kasni tudi program razreševanja delavcev, ki so morali po stečajju v odprto brezposelnost.

Skei te dni ažurira spiske članov, ki jih bo zastopal v stečajnem postopku. Doslej je Skei za zastopanje v stečajnem postopku pooblastilo 3400 zaposlenih. Uradnih podatkov sicer ni, neuradno pa se po Tamu šušlja, da dolguje bivšim 6600 delavcem več kot 10 milijard tolarjev na račun premalo izplačanih plač in drugih prejemkov. Delavci pričakujejo, da bodo iz stečajne mase prednostno dobili vsaj aprilske in majske plače ter regres.

Tamovi sindikalisti imajo za vložitev terjatev v stečajnem postopku samo dva meseca časa. Ker vsega ne morejo opraviti naenkrat, bodo najprej pomagali zaposlenim v novih družbah, nato še tistim, ki so izgubili delo. V prvi polovici julija pa bodo vse preostale bivše delavce Tama pozvali, naj se oglasijo v pisarni Skei, pravi Drago Gajzer.

T.K.

Presenetljivo naročilo

Danes je prišla presenetljiva vest, da je podjetje iz Savdske Arabije naročilo 500 Tamovih avtobusov. Tolikšnega števila avtobusov Tam ni naredil in prodal že več let, zato bo arabsko naročilo zahtevalo maksimalne napore njegovih strokovnjakov, pa tudi delavcev za stroji. Naročilo daje družbam, nastalim na Tamovem pogorišču, več obetov za uspešno poslovanje, kot so napovedovali skeptiki in različni strokovnjaki. Naročilo bo po besedah Jožeta Lukariča, direktorja Vozil, zaposlilo kar 500 delavcev. Posel bo pomagal tudi Am-Busu iz Ljubljane, saj so bili njegovi delavci že nekaj časa večinoma doma.

Krška papirnica ne bo podržavljena

Državni zbor je danes namesto potrditve paketa zakonov o izvajanju socialnega sporazuma končal le obravnavo prodaje Vidma Krško, ki je nastal iz bivše Tovarne papirja. Predlog za podržavljenje tega podjetja so poslanci zavrnili, saj bi sicer državno blagajno obremenili za več sto milijonov mark, veliko več, kot je proračun namenil za sanacije drugih velikih industrijskih podjetij. Minister Metod Dragonja je poslancem zagotovil, da bo vlada skušala doseči višjo prodajno ceno tovarne, ki je z javno dražbo prešla v last čeških kapitalistov. Vlada bo vztrajala pri razjasnitvi nepravilnosti v poslovanju podjetja iz Krškega, tudi morebitnega oškodovanja družbenega premoženja. Njen cilj pa je ohranitev delovnih mest in razvoj papirne panoge, obljublja minister za gospodarske dejavnosti.

F.K.

NA BOLJŠEM BREZ STAVKE

Lidija Jerkič, pravica Skei

»Dobro je, da smo se o novi pogodbi dogovorili brez stavke, kar je v primerjavi z negospodarstvom zelo velika razlika. To smo občutili tudi pri prezentiranju našega dosežka. Če bi podpisali po stavki, bi v vseh medijih dobili prostor v špici dnevnih vesti, tako pa so podpis, čeprav bo urejal pravice za skoraj 100.000 zaposlenih, nekateri popolnoma ignorirali. Zaradi tega sem bila kar malo užaljena.«

Več o podpisu kolektivne pogodbe za kovinsko in elektroindustrijo ter livarne na strani 5.

Strokovnjaki poučujejo poslovneže, da je denarja pri nas dovolj, le znati ga moramo pobrati!

stran 8

Novi davki bodo verjetno le boljše polnili državno malho

stran 8

Vladi je uspelo revoltirati najstrpnejšega med sindikati – kulturnike

Več v Zaupniku

Gradbinci vztrajajo pri svojem, še naprej zahtevajo pet odstotkov več, kot jim daje splošna pogodba

Več v Zaupniku

Pred kratkim je imela Delavska stranka oziroma Delavska zveza pri Združeni listi socialnih demokratov svoj kongres. Njenega predsednika in poslanca v Državnem zboru MILOŠA PAVLICO smo prosili za pogovor o dejavnosti stranke v minulem obdobju, predvsem pa o velikih težavah, s katerimi se danes otepa slovensko delavstvo:

»Zdajšnje vodstvo Delavske zveze je bilo izvoljeno v začetku leta 1994 in v teh dveh letih smo imeli 13 sej predsedstva, izvršni odbor pa se je sestel enkrat manj. Precej več pa je bilo sestankov različnih delovnih skupin, oblikovanih za posamezne projekte.

To naštevam tudi zato, ker smo se včasih sestajali kot zveza in včasih kot stranka. Tako zakonodaja kot akti Združene liste nam namreč omogočajo, da smo ohranili našo zvezo samostojno v registru političnih strank.

Oblika delovanja so bile tudi okrogle mize in tematski sestanki, predvsem s sindikati in v podjetjih. Ob reševanju povsem konkretnih problemov smo s tem skušali članstvo in tudi širšo javnost seznanjati tako s svojim delom kot s problemi, ki tarejo delavce...«

Ste tudi poslanec. Je bilo vaša stranko moč čutiti v parlamentu?

»Upam! Pripomogla je, da smo skozi parlamentarno proceduro spravili tri zakone, pomembne za položaj delavstva. Z aktivnostjo celotne poslanske skupine ZL pa smo v številnih zakonih preprečili zmanjševanje delavskih pravic pod raven, ki jo dopušča ustavno opredeljena socialna država...«

Omenili ste sodelovanje s sindikati. Prav ti menda niso bili vselej navdušeni nad vašimi uspehi?

»Verjetno mislite na "zloglasni" projekt predloga zakona o minimalni in maksimalni plači. Po nas so kar deževali očitki in tudi v sindikatih nismo našli na podporo. Toda mirne vesti lahko trdim, da danes te skoraj leto stare zamisli podpirajo vse delavske organizacije.«

STRANKA S SAMOZAVESTJO IN S ČISTO VESTJO

In novi projekti?

»Vse bolj se nam postavlja temeljno vprašanje, kdo danes sploh je slovenski delavec.

Ko je nastajala industrijska družba, te dileme ni bilo. Z njenim razvojem se je delavstvo organiziralo, govorili so o proletariatu. To je bil čas plemenitih socialističnih idej, mednarodne solidarnosti proletariata pa tudi poskusov zanikanja nacionalnih, religioznih in podobnih vprašanj.

Proletarca so skušali opredeliti kot enostaven dohodek stroja, morda še puške, kot eno od orodij kapitala pač. Morda še kot volilno krinko, demokratično fasado. Ne preseneča tedanja parola, da proletarec nima domovine. Saj ne, da bi si je ne želel, le nobena država ni zanj dostojno poskrbela, da bi jo lahko imel za svojo domovino...«

Pa ne, da je v programu dela vaše stranke definirane pojma "delavec"??!

»...in še dandanašnji to pogosto velja, tudi za marsikatero našo politično stranko!

Čisto zares, o vsem tem govorim, ker prehod v postindustrijsko družbo odpira nove probleme, tudi nove dileme, kdo je delavec. Skušajo nas prepričati, da je proletarec preživeta kategorija. Mi pa ugotavljamo, da ni tako, da je prav ta sloj vse bolj razviden. Priča smo nesramnemu socialnemu razslojevanju, vsiljevanju teze, da je delavka na primer zdravnica z organsko potrebo po Dunajski operi in da je delavka tekstilka, ki jo v samomor žene obup, ker ne more nasiti svojih otrok.

V naši "tranzicijski" družbi vsekar prihaja od novih razdelitev družbenih vlog, tudi med nami, ki živimo od svojega dela, pa med nami in rentniki, spekulanti, kriminalci, tatovi družbene lastnine, denacionalizacijski bogatuni...

Sloj klasičnega proletariata je vse revnejši, krivično slabo plačan, pravno nezaščiten, socialno ogrožen, brez perspektive zase in za potomce.

Na drugi strani so "delavci", ki imajo zgolj zaradi svojega družbenega položaja lagodno življenje in cvetoče perspektive.«

Družba, razslojena na delavce in tatove?!

»Tako ostre delitve le ne bi postavil! Povsem očitna pa je elita, ki ne trepetja za službo, ki ne gleda s skrbjo v plačilno kuverto, ki se bori le za še večji kos še slajše potice.

Seveda se ne kaže hudo čuditi, da se ti in takšni mimo požvižgajo na svoje sodelavce, kaj šele podrejene. Ne motijo jih bedni zaslužki, životarjenje vseh, ki jim še vedno s svojim delom omogočajo šopirjenje.

Zato moja vprašanja, pa naj zvenijo še tako arhaično, niso naključna:

Koga v postindustrijski družbi še šteti za delavca? Ali imamo klasični proletariati?

Ali obstaja potreba po posebnem organiziranju proletariata?

Na ta in podobna vprašanja bosta morali politološka in sociološka znanost še odgovoriti.«

Znanosti bosta že odgovorili, slej kot prej. Toda kdo bo zdaj in tu kos vsem malopridnostim, ki jih omenjate?

»Hudo vprašanje! Drobljenje delavskih organizacij, sebičnost posameznih liderjev, pomanjkanje nekoč pregovorne delavske solidarnosti, vse to je zelo oslabilo slovensko delavsko gibanje.

Dodajmo še demagogijo nekaterih strank, ki na zelo težka vprašanja iz rokava stresajo enostavne odgovore, ki sicer nič ne odgovarjajo, so pa ljubi ušesom množic.

Prav te stranke so vsilile neizbežnost dejstva, da potrebujemo nove elite preplačanega izobraženstva, hkrati pa brez zardevanja lajnajo o krivičnosti socialnega razslojevanja. Vsakemu beščku bi bilo jasno, da je

to dvoje sprto, ti modreci pa še kar mečejo ljudem pesek v oči. Mi smo za zmanjševanje socialnih razlik, toda bolj na račun povečevanja družbenega dohodka kot njegovega prerazporejanja. Nihče nas ne bo preslepil s pleteničenjem o škodljivem delovanju nekakšne udobomafije, saj to le megli podoba in onemogoča lociranje in obračun z resnično mafijo. Tudi besni napadi na nezasluzene privilegije določenih skupin, če se le da, rdeče obarvanih, ne prinašajo posebne koristi.

Ta "logika" je sprta z osnovami matematike, troši pa lažne upe in krive obljuje, tako da bodo navneži, ki si od lažnih prerokov vendarle kaj obetajo, ponovno prevarani in še huje razočarani.«

In delavska stranka? Kako ocenjujete in kaj obetate vi?

»Če sva se vsaj približala odgovoru na vprašanje, kdo je v naši družbi delavec, in s tem odgovorila tudi na to, koga Delavska stranka predstavlja in za koga se v političnem življenju bori, lahko stneva tudi njene obete:

- Proti brezposelnosti in za nova delovna mesta!
- Za pravno varnost vseh zaposlenih!
- Za pošteno, človeka vredno ceno dela!
- Za razvoj in pravo vsebino socialnega partnerstva!
- Za organiziranost delavstva, za krepitev solidarnosti!«

Blizu sindikalnemu programu, kar se mi zdi logično. Lahko dorečete posamezne točke?

»Po svetu danes išče delo več kot 800 milijonov ljudi, v Evropski uniji 20 milijonov. Nam je bila ta stiska dolgo prihranjena, svoboda in demokracija pa sta v pravni in socialni državi nezaposlenosti dvignili z 2 na 15 odstotkov. Za narod, ki delo sam opredeljuje za ključno vrednoto, ki je maloštevilčen in so mu dragoceni vsi človeški potenciali, je to neizmerna katastrofa!!!

Zato je bila naša predvolilna obljuba o 100.000 novih delovnih mestih smiselna, resna in uresničljiva. Če bi država seveda sprejela naše tri ponujene aktivne politike.

Toda Peterletova vlada je raje posegla po predčasnem upokojevanju in ustvarila 80.000 novih upokojenecv. Vse ocene so tedaj ob 130.000 nezaposlenih grozile še z dodatnimi 300.000 iskalci zaposlitve.

Aktivne politike predvsem v "naših" vladnih resorjih pa so v različne dejavnosti vključile prav teh 300.000 ljudi in še nekaj zraven. V tistem obdobju smo ustvarili 64.000 novih delovnih mest in ohranili 160.000 resno ogroženih. To niso naše ocene, to so podatki novega ministra za delo Toneta Ropa.

Če smo hoteli zgolj ohraniti raven zaposlenosti, je bilo treba letno zaposliti približno 70.000 iskalcev zaposlitve. Pa je Združeni listi uspelo celo zmanjšati število brezposelnih.

Prava pot potemtakem opredeljuje tudi naše bodoče naloge. Izguba delovnih potencialov, socialna beda, brezperspektivnost mladih rodov, vse to pušča pregloboke rane. Naša stranka se bo z vsemi močmi borila, da bo država ne glede na konkretno oblast našla sredstva za uresničevanje aktivne politike zaposlovanja, da ne bo zmanjševala pravic brezposelnim, čeprav smo težko kos liberalističnim strujam v vladi, ki jim gre do te pravice hudo v nos.

Nič jih ni sram, da ima 56 odstotkov brezposelnih manjše nadomestilo, kot je najnižja plača, ki že sama

ne more biti nikomur v ponos. Ni jim nerodno, da več kot 90 odstotkov nezaposlenih životari z manj kot 50 tisočaki. Ne zardijo, ko pleteničijo, da so to prevelike pravice in da jih je treba krčiti ali kar ukinjati.

Nam je nerodno, čeprav nismo krivi. Storili bomo vse, da te pravice najmanj ohranimo, in z njimi vsaj temeljno dostojanstvo vseh, ki so dolga leta trdo delali in se znašli na socialnem dnu brez sleherne krivde!«

To se lepo veže na naslednjo točko, na zagotavljanje pravne varnosti. Ta država je tako nepravna, da že krši lastna ustavna načela!

»Žal je res tako. Rodovi ne pomnijo tako nizke stopnje pravne varnosti. Sprejete so bile neustrezne zakonodaje, in to kljub jasnim svarilom in napotkom stroke. Za povrh ni nadzora, sodišča so neučinkovita, poslovna morala je na psu. Delavske organizacije vsemu temu enostavno niso kos. Prvič so razdrobljene, nesolidarne, drugič pa jih oblast obremenjuje s primeri in s stroški varovanja pravne varnosti članov.

Tako stanje je ob nemoralnosti delodajalcev delavce postavilo v najbolj grob mezdni položaj. Kolektivnih pogodb nihče ne spoštuje, sankcij ni, zaposluje se na črno, presežke ugotavljajo nezakonito, novozaposleni so prisiljeni podpisovati bianco odpovedi, goljufajo jih pri izhodiščni plači, v škodo delavcev vodijo dvojne evidence o plačah, zlorabljajo nadure... Popoln kaos in nepojmljiva barabija!

Država, ki ni niti voljna niti sposobna v dostojnem roku zaščititi še tistih skromnih pravic, ki jih je sama vendarle uzakonila, pač ne more biti pravna. Niti socialna. Pa si je oboje zapisala v ustavo!«

Omenjali ste ceno dela. Socialni sporazum je vendarle podpisan...

»In s kakšno težavo. Koliko nategovanj o tem, kje je prag vsaj minimalnega preživetja ob poštenem delu. Mnogi trdijo, da bi bilo še 40.000 tolarjev preveč. Stihija na področju plač je res velika in že ogroža razvoj mlade države. Toda za to pač niso krivi delavci z najnižjimi plačami, ki jim niti mezde ne morem reči. Le miloščina. Država bi kaj lahko poiskala rezerve tam, kjer res so. Pa noče. Ne sprejme pravih davčne zakonodaje, ne okrepi nadzora, ne prepreči kraje tega, kar je to ožeto delavstvo ustvarilo.

Naša potrežljivost je dosegla skrajne meje! K njej so nas klicali prav tisti, ki res kradejo. Bolj goltajo, bolj kričijo o pozabljenem socializmu. Odrekli smo se plačam, ko smo reševali svoje tovarne. Ne bomo se jim, da bi novodobnim, nepošteno rojenim kapitalistom še naprej polnili vampe!«

Lepo zveni, ta klic na barikade. Toda govorite o prednostih socialnega partnerstva...

»Saj za to gre, ne za barikade. Če se bodo dvignile, bo k temu izzval kdo drug, s svojo nesramno požreznostjo in tlačanjem delavstva.

Delavska stranka se je vedno zavzemala za razvoj socialnega partnerstva, takšnega, kot ga razumejo povsod v Evropi. Enakopravnega, dogovornega, slonečega na enakomerni razdelitvi bremen, ki edina lahko zagotovi tej družbi prepotrebno stabilnost.

Prav Združeni listi gre levji delež zaslug za ustanovitev in delovanje ekonomsko-socialnega sveta in še naprej kanimo krepiti kulturo socialnega dialoga.

Resnično socialno partnerstvo mora postati nepogrešljiva sestavina odločanja v tej družbi, za to pa moramo postaviti tudi jasne zakonske okvirje.«

In če sem prav razumel, to vam lahko uspe le z organiziranim, solidarnim delavstvom. To pravite ob vsej sindikalni mavrici, delavski stranki, drenjanju socialnih demokratov...

»Že že, a ime ni vse. Ne za stranko ne za sindikat ni pomembno, kaj si napiše, s čim se okiti, pomembno je, kaj počne. Vseh ljudi in kar naprej se ne da slepiti. Če kdaj, se je v zadnjem letu pokazalo, da je treba organiziranost slovenskega delavstva domisliti. Zato sem že uvodoma toliko premleval o definiciji delavca, proletarca. Srečujemo se s povsem novimi oblikami razslojevanja tudi med tistimi, ki živijo od dela. Svojega kajpak.

Tudi med nami so razlike že globoke, zato je doseči solidarnost toliko težje, a tudi toliko nujnejše. Vsaka stranka in vsak sindikat, ki hočeta biti res delavska, morata skrbno pretehtati, kako organizirati delavce poljično, kako sindikalno.«

Še enkrat. Če prav razumem, slovensko delavstvo danes ni prav organizirano?

»Upam, da gre za retorično vprašanje?! Gotovo dobro poznate politično sceno in tudi pasti sindikalnega pluralizma po slovenskem receptu vam niso tuje.

Leta 1990 smo iz svojih tovarn spremljali politiko, pričakovali od parlamenta pomoč, ko je odpuščanje delavcev trkalo na naša vrata. Brž smo spregledali, da so pomembnejše teme grbi, zastave, politični prestiž, osebne koristi, strankarstvo, postavljanje neizpodbitnih zgodovinskih resnic in spomenikov na glavo... Predvsem tisti, ki smo delali v Svobodnih sindikatih, smo zato spoznali, da bo treba seči v politični prostor. Najbolj smo čutili, da bodo sicer za nove oblastnike majhne, za naše člane pa življenjske teme odrinjene na rob. Grb je grb, lačen otrok pa lačen otrok!

Zato smo tedaj organizirali delavsko stranko. Ko smo jo, smo spoznali nujnost vključevanja sindikatov v politično življenje, spoznali smo vlogo in težo medijev, krutost in neizprosno kapitala ter oblasti v teh igrah.

Res, še zapirajo tovarne, še tisoči brez potrebe izgublajo delo, še trepetajo cele družine, ker ne vedo, kaj bo jutri v loncu, ali bo šel otrok lahko v šolo...

Politika pa se še ukvarja z velikimi temami, še prešteva kosti, še išče udobomafijo...

Toda mirno lahko trdim, da bi bilo brez nas slabše. Še veliko veliko slabše. In tudi bo, če ne bomo zmogli tako politične kot sindikalne čvrste, solidarne organiziranosti delavstva!

Neljub izraz, a res gre za zgodovinsko priložnost in nalogo, da slovensko delavstvo, ustrahovano, apatično zaradi lažnih obljub iz ene in gorjače iz druge roke enih in istih, enostavno zbudimo. Če strnem v neke vrste parolo: Več delavcev v parlament!

Tudi zato je Združena lista stopila iz koalicije in predvsem zato je naša stranka podprla ta korak, ker se je vladna koalicija povsem odtujila, izgubila je stik z življenjem in izgubila je še tisti zadnji kanček politične težave delavstva.

Mi ga nismo! In zato samozavest, čista vest in zavest, da je treba levico združiti in z njo zmagati na volitvah. Sicer bo to, kar se zdaj godi delavcu, še vedno le lep spomin.«

Ciril Brajer

Fritz Schösser, predsednik DGB Bavarske, je predaval aktivistom ZSSS

Kolega in prijatelj Svobodnih sindikatov Fritz Schösser je prejel priznanje ZSSS za pomoč pri njeni mednarodni uveljavitvi. Bil je tudi velik pobudnik in organizator izobraževanja aktivistov ZSSS. Tudi zato ga je vodstvo Svobodnih sindikatov povabilo, naj v predavanju obrazloži poglede in politiko nemških sindikatov, ki so zdaj izpostavljeni velikim pritiskom vlade. Med drugim je povedal, da je nemška vlada verjetno le izvajalec naročil delodajalcev. DGB bo zato akcijo vodila proti delodajalcem in jih skušala prizadeti tam, kjer so najbolj občutljivi. Schösserjevo predavanje povzemamo po magnetogramskem zapisu.

Dušan Semolič je ob utemeljitvi podelitve priznanja ZSSS vprašal, ali lahko nemški problemi kmalu pridejo tudi k vam. Želim, da bi jih imeli zelo kmalu. Po vsem svetu se namreč govori, da nemški delavci najmanj delajo, zaslužijo pa največ, da so torej veliki zajedalci. Manj pa se govori, da smo svetovni prvaki v izvozu in da imamo pred ZDA in Japonsko kar velik naskok. Našim delavcem pa kar naprej vsiljujejo debate o lokaciji industrije. Konzervativni politiki in delodajalci nas opozarjajo, da so druge pogoji dela

»ŽELIM VAM, DA BI NEMŠKI PROBLEMI ČIMPREJ PRIŠLI K VAM«

boljši. Pred dnevi sem na kongresu privatnih uslužbencev Tirolske poslušal njihovega deželnega glavarja. Govoril je v Nemčiji. Naši vladni ljudje pa nam govorijo, da moramo zmanjšati zahteve, češ da tako delajo tudi v Avstriji. Mislim, da ene skušajo goljufati z drugimi, vrednosti nacionalnega gospodarstva zavestno ne upoštevajo.

Realni dohodki podjetij na Bavarskem so se od leta 1980 do 1995 povečali za 116 odstotkov. Realne plače so se v istem obdobju povečale le za 11,6 odstotka. Skrajšanje delovnega časa s 40 na 36 ur in pol je v tem odstotku že upoštevano. V tem petnajstletnem obdobju so se profiti povečali vsako leto, izjema sta le leta 1992 in 1993.

na te trge, ne pa zaradi cenejše delovne sile. Tisti, ki v ZDA nima industrijske lokacije, tam ne more prodajati.

Vse mezde proizvodnih delavcev BMW so le šest odstotkov cene teh avtov na trgu. Zgolj zaradi cene delovne sile torej podjetnikom ni treba razmišljati o selitvi proizvodnje v dežele s cenejšo delovno silo. Tam bi namreč lahko privarčevali le kakšna dva odstotka, vsak trgovec pa vam lahko avto proda za deset odstotkov ceneje.

Stavke in dopuste je treba seštevati

Pri Audi in Mercedesu so izračunali, da se do bave rezervnih delov iz dežel z nizko ceno delovne

kontraproduktivno. Seveda bodo posledice tega ukrepa trpeli zaposleni, saj bo še naprej mogoča tudi upokojitev s 60 leti, le za vsako manjkajoče leto bodo od pokojnine odbijali po tri dostotke, za pet let torej kar 18 odstotkov.

Podaljšanje starostne dobe za upokojitev je popolnoma zgrešeno

Statistika kaže, da brezposelnost v Nemčiji upada. Do tega verjetno prihaja zaradi tega, ker nekvalificirani delavci iz tujine v Nemčiji več ne dobivajo zaposlitve. Če tujci brez kvalifikacij izgubijo delo, se verjetno vrnejo domov. Namesto v naši statistiki se torej pojavljajo na zavodih drugih dežel. Proti podaljšanju starostne dobe za upokojitev govori tudi podatek o naraščanju brezposelnosti v starostni skupini od 55 do 65 let. Nezaposleni iz te starostne skupine nimajo skoraj nobenih možnosti za novo zaposlitev. Podaljšanje starostne dobe za upokojitev je zato popolnoma zgrešeno.

Šef BMW je nedavno rekel, da je avtov res preveč, da pa ni preveč BMW-jev. Morali bi vedeti, da zmanjšanje plač takoj zmanjša tudi kupno moč. Zaradi tega se bo prodaja torej zmanjšala.

Če pogledamo stroške dela: v Nemčiji je bilo leta 1970 na bruto plače treba priračunati četrtno dodatnih stroškov (davkov, prispevkov, socialnih dajatev, regresov, božičnic), danes pa moramo za te namene priračunati kar dve tretjini (podatke si lahko ogledate v grafikonu). Teh dodatnih stroškov niso povzročili nemški sindikati, večji del je posledica nemške zdražitve. Od leta 1990 se kar 150 milijard marke prelijeva iz bivše Zahodne Nemčije na bivšo Vzhodno. Mi se le sprašujemo, zakaj se za to ogromno prelijevanje obremenjujejo le plače, ne pa dobički, tudi špekulacijski. K pokrivanju stroškov bi po našem mnenju morali prispevati tudi samostojni podjetniki in kmetovalci. Tudi najemnine in zakupnine naj obdavčijo.

Mednarodne primerjave kažejo, da so stroški delovne sile, merjeni v nacionalni valuti, najbolj narasli v Italiji, prav ta dežela pa na nam na trgih najbolj konkurira. Vse mednarodne primerjave stroškov delovne

Nemški delavci, ki glasujejo za kapital, se radi jezijo na sindikat

Politiki se borijo le ene stvari, izgube oblasti. Če sindikalisti ljudi ne moremo prepričati, koga naj v nedeljo volijo, ne moremo pričakovati, da bodo v ponedeljek za nas hodili po kostanj v žerjavico. Tisti, ki voli kapital, mora pač žeti sadove tistega, za kar je glasoval. Tudi mi imamo člane, ki v nedeljo volijo za CSU, v ponedeljek pa se jezijo na sindikalnih zborovanjih. Ljudem moramo jasno povedati, da sindikati nismo vsemogočni.

da bodo skrčene socialne pravice omogočile nova delovna mesta. Mi pa zagovarjamo več čvrstjših pogodb. Le trdne pogodbe zagotavljajo tudi dodatna delovna mesta. Pravimo tudi, naj bodo pogodbe bolj rokokojske, kar pomeni robustnejše. Z njimi težimo k zadrževanju mezd, vendar s pridržkom, da so ustvarjena nova delovna mesta. Rokokojskost in robustnost pomenita zelo trdne pogodbene pogoje, nadzor nad izvajanjem in konvencionalne kazni za kršitve. Z novo pogodbo lahko naprimer podpisemo, da bodo plače rastle le toliko kot cene, dobiček zaradi povečane produktivnosti pa naj bi šel za nova delovna mesta. Na tej podlagi lahko naprimer izračunamo, da bo enoletni dobiček omogočil 120.000 novih delovnih mest. V pogodbo še zapišemo, da bodo morali delodajalci, če bodo odprli manj delovnih mest, delojemalcem izplačati ves denar, ki ni bil uporabljen za nova delovna mesta. S pogodbami želimo delodajalcem preprečiti, da bi vse učinkene racionalizacije in zviševanja produktivnosti namenjali zgolj za dobiček.

Druga posebnost Nemčije je štiri milijone brezposelnih, ob tem ko zaposleni opravijo 2,8 milijarde nadur. Zato smo si nemški sindikati za drugi slogan izbrali »namesto nadur nova delovna mesta«. Nasprotujemo vsakemu delu ob koncu tedna, če ni bilo zaradi tehničnih razlogov. Tega se držimo tudi zaradi mednarodne delavske solidarnosti. Verjetno ne veste, da bi zaposleni v Nemčiji, če bi delali vseh sedem dni na teden po 24 ur, lahko naredili polovico vsega, kar potrebuje Evropa. V bivši Vzhodni Nemčiji bi lahko zaprli vse industrijske obrate, saj zmogljivosti na zahodu omogočajo pokrivanje vseh potreb.

Od vlade zahtevamo, naj opusti načrte o zmanjšanju socialne. Zahtevamo tudi več davčne pravičnosti. Nemški podjetniki so na visoki ravni, vseeno pa stokajo in davkov praktično več ne plačujejo. Leta 1994 je država iz davkov na mezde dobila kar 266 milijard mark, iz davka na dodano vrednost (prometnega davka) 235 milijard, iz davka na dobiček pravnih oseb pa manj kot 20 milijard. Pred 35 leti so vsi trije viri dajali približno enako denarja.

Problem je, da si skuša kapital ustvariti čimprej možnosti za poslovanje in ustvarjanje dobička. Mislim, da se moramo vsi postaviti na zadnje noge in se temu upreti. Škoda, da je evropska sindikalna zveza tako nemočna, kar je pravzaprav neopravičljivo.

Delovno mesto si lahko deli tudi šest ljudi

Včasih, ko smo imeli tri izmene, smo lahko govorili, da si trije ljudje delijo eno delovno mesto. Današnje delovno mesto za strojem si lahko deli tudi šest ljudi. Podjetniki menijo, da se človek, ki dela le štiri ure, le dobro ogreje. Tudi vožnja na delo lahko traja dlje kot takšno delo. Matematično gledano so možnosti različnega delovnega časa skoraj neomejene. Delovno mesto bi si lahko delila tisti, ki dela, in študent. Problem je le, da je treba delovni proces organizirati, to pa se marsikomu ne ljubi.

Franček Kavčič

Demonstracije ljudi utrjujejo

Pri nemškem kanclerju smo imeli sindikati osem rund pogovorov, zagotovili so nam, da bodo pogajanja resna. Kancler pa je 23. aprila kar sam diktiral, kako si predstavljajo krčenje socialnih pravic. Pri mobilizaciji članstva proti vladnim ukrepom nam zelo pomaga, da lahko dokažemo, da smo naredili vse, da bi prišlo do sporazumne rešitve. Svojo akcijo lahko gradimo na nejevolji našega članstva.

Prejšnji teden so zato nekaj ur stavkali skoraj v vseh podjetjih kovinske industrije. Mi temu pravimo spontana prekinitve dela, ki zaradi »spontanosti« zahteva od nas veliko dela.

Razmišljamo tudi o tem, da za vlado stojijo delodajalci, ki so neke vrste naročnik. Zato razmišljamo kako prizadeti delodajalce, ne pa vlado, ki naročeno le izvaja. Vemo, da so najbolj občutljivi, ko gre za izpolnitev naročil.

Kar zadeva načrte za krčenje socialne, načrtujemo 11. junija veliko demonstracijo v Münchnu. V Bonnu bomo 15. junija zbrali pol milijona ljudi. Ko bo bundestag odločal o krčenju socialne, bomo v vseh večjih podjetjih postavili velika platna in prenašali razpravo in odločanje. Da bi videli in slišali, kaj se dogaja, bodo delavci zapustili delovna mesta. Vse to je blizu delavskemu boju. Način smo izbrali zelo premišljeno, saj se zavedamo, da demonstracij ne smemo uporabljati prepogosto, ker ljudi utrjujejo. Mislim, da se bo naše nasprotovanje načrtom o zmanjšanju socialne končalo z nekakšnim referendumom.

Danes profit, jutri investicije, pojutrišnjem nova delovna mesta?

Pravijo nam, da so današnji profiti jutri investicije, pojutrišnjem pa nova delovna mesta. Prav zato mi njih sprašujemo, kje so predčrtašnji profiti. Govorijo tudi, da nas bodo prehiteli Češka, Poljska, Madžarska in še druge dežele. Če pa pogledamo natančneje, vidimo, da nas ne prehitujejo omenjene države, ampak nemški podjetniki, ki so vanje investirali in sedaj konkurirajo svojim lastnim tovarnam.

Splošna stavka je dopuščena le, če je ogrožen demokratični sistem

Slovenci pogosto govorite o splošni stavki. Mi imamo v statutih zapisano le, da je splošna stavka popolna stavka, ki je upravičena le takrat, kadar grozi ukinitve demokratičnega političnega sistema. Je torej zadnje sredstvo obrambe pred totalitarnim režimom. Splošna stavka v Nemčiji je torej zamišljena le tako, da se diktatorska in totalitarna vlada vrže brez volitev. Dokler ne uspemo na demokratičnih volitvah vzpostaviti drugačnih razmer, nimamo nobene pravice do splošne stavke.

Vzhodni trg deluje samo s ceneno delovno silo. Ker ti trgi nimajo kupne moči, na njih ne moremo prodajati ničesar. Te dežele le proizvajajo blago za zahodne trge, ne pa za lastne potrebe. V teh deželah se v bistvu dogaja narodnogospodarska razprodaja. Kapitalisti vseeno ne gredo na te trge z mirnim srcem, saj se borijo novih »demokratičnih« prevaratov. Prav zato kapitalisti le eno od sedmih mark reinvestirajo na Vzhod, vse preostale pa na Zahod.

Kar zadeva investiranje v ZDA, Francijo in Anglijo, pa moram reči, da dajejo denar tja le zato, da bi prišli

sile na spleta. Od treh delov, ki jih pošlje eden izmed slovaških dobaviteljev, je treba zaradi nekakovostne izdelave izločiti kar dva.

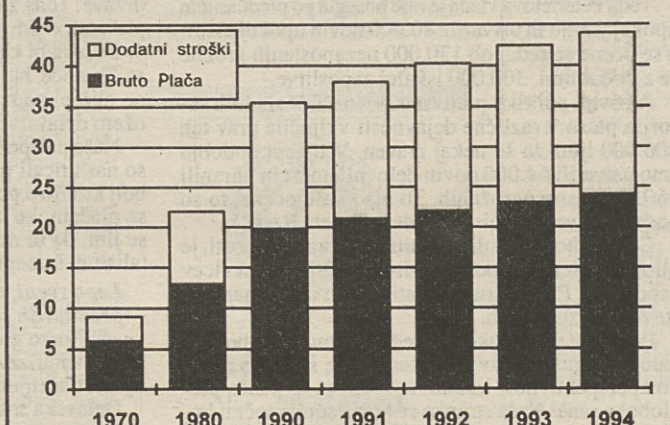
Nisem proti delitvi dela na evropski ravni, zavzemam pa se za izenačitev pogojev dela in tudi znanja. Tisti, ki hoče imeti motiviranega delavca, ki pri delu tudi misli, mora delo plačati normalno in pošteno.

Če nemškim sindikatom očitajo nadaljnje dopuste, naj kritiki upoštevajo, da so naši delavci med letoma 1989 in 1993 povprečno stavkali 18 dni, grški pa kar 586. Dneve, ko delavci stavkajo, naj prištejejo k dnevom dopusta, pa bodo videli, kdo je več odsoten z dela.

Govorijo tudi, da so naši socialni izdatki previsoki, znašajo namreč petino bruto socialnega proizvoda ali 40 odstotkov javnega proračuna. V nemškem zdravstvu je zaposlenih 1.900.000 ljudi. Vlada načrtuje varčevanje, ki naj bi bilo uvedeno tudi pri medicinski rehabilitaciji. Dosedaj smo v Nemčiji računali, da se vsaka v medicinsko rehabilitacijo vložena marka dvajsetkrat povrne, največ pozitivnih posledic čuti blagajna pokojninskega zavoda. Zato daje ta zavod letno kar deset milijard mark za rehabilitacijo. Nemška vlada je prišla s predlogom, da bi pri rehabilitaciji privarčevali dve milijardi. Uresničitev tega predloga bi v stacionarnih zavodih, bolnišnicah in klinikah pomenila izgubo 150.000 delovnih mest. Podobno negativni bodo tudi rezultati predloga za podaljšanje starostne dobe za upokojitev na 65 let, ki naj bi veljala za ženske in moške. Ker imamo že štiri milijone brezposelnih, bo podaljšanje popolnoma

Stroški dela v Nemčiji (zahodni)

Stroški dela v industriji na uro (v DEM)

Opomba:

Dodatni stroški dela so: obveznosti delodajalcev glede socialnega zavarovanja zaposlenih, nadomestilo plač za praznične dni, zavarovanje za primer nesreče pri delu, nadomestilo za porodniški dopust, regres za dopust, božičnica, podjetniško starostno zavarovanje in izobraževanje.

NOVA KOLEKTIVNA POGODBA ZAGOTAVLJA KOVINARJEM VIŠJO RAVEN PRAVIC

Najpomembnejši rezultati pogajanj za novo kolektivno pogodbo dejavnosti (1996)

	zahteve sindikatov	zahteve delodajalcev	doseženo
✓ sklenitev delovnega razmerja	prednostna pravica zaposlitve za sindikalne zaupnike		prednostna pravica zaposlitve za sindikalne zaupnike
✓ konkurenčna klavzula	določitev v aktu o sistemizaciji, dodatek ali odškodnina		določitev v aktu o sistemizaciji, dodatek ali odškodnina
✓ pripravnost	podrobnejša ureditev, plačana odsotnost za pripravo na izpit	enako	podrobnejša ureditev, 2 oz. 4 plačani dnevi za pripravo na izpit
✓ razporejanje	omejevanje določenih vrst na 15 dni	po SKP	omejitev na 15 dni v primeru nadomeščanja ali pomanjkanja dela
✓ razporejanje iz kraja v kraj	omejitev razporejanja brez soglasja	po SKP	razporeditev brez soglasja ni možna, če traja prevoz več kot 2 uri
✓ presežni delavci	ovrednotenje kriterijev, dodatna zaščita, koriščenje dopusta	po SKP	v celoti sprejeti predlogi sindikata
✓ delovni invalidi	nadomestilo za čas čakanja na novo delovno mesto 100 oz. 90% (sedaj 80%)	nadomestilo za čas čakanja na novo delovno mesto 80 oz. 60%	nadomestilo znaša 90 (nesreča pri delu, pokl. bolezen) oz. 80%
✓ delovni čas	40 ur tedensko	predlog vmitve na 42 ur	40 ur tedensko, delovni koledar se sprejema z mnenjem sindikata
✓ prerazporeditev delovnega časa	največ za 3 mesece (sedaj 6 oz. 1 leto)	največ za 1 leto	največ za 6 mesecev, za neizravnavo plačilo nadur oz. proste ure po izbiri delavca
✓ izredno plačane odsotnosti	ohranitev sedanjega nivoja	znižanje na nivo SKP	ohranitev sedanjega nivoja razen pri poroki otroka in smrti v ožji družini (-1 dan)
✓ letni dopust	minimum 20 dni, na vsakih dopoljenih 5 let 1 dan dopusta, dopust za izmnsko delo	minimum 18 dni, izbris ostalih kriterijev razen socialno-zdravstvenih	minimum 20 dni, 1 dan za vsakih 5 let delovne dobe, 2 dni za troizmensko delo, 1 dan za turnusno delo, ohranitev ostalih kriterijev razen kriterija strokovne izobrazbe, ki se uredi v podjetniški KP, izpolnitev pogoja se upošteva pri dopustu v tekočem letu
✓ varstvo pri delu	večji povdarek z novimi določbami	po SKP	večji povdarek z novimi določbami
✓ delovanje sindikata	ohranitev sedanjega stanja	po SKP	ohranjene pravice
✓ splošno o plačah	določitev zamudnih obresti v primeru zamika plač, vsebina plačilne liste, opredelitev delovne dobe	po SKP	zamudne obresti za izplačila po 18. plačilna lista kot priporočilo bo priloga h KP, definicija delovne dobe
✓ plačilni razredi	plačilni razredi se vnesajo v KP kot priloga	KP določa le tarifne razrede	posebna skupina izdela predlog razporejanja v plačilne razrede, ki se sprejme kot priporočilo
✓ izhodiščnih plač	možnost zniževanja izhodišč za 5% se črta	ohrani se možnost zniževanja izhodiščnih plač	izhodiščnih plač ni mogoče zniževati
✓ plače na podlagi delovne uspešnosti	določitev osnov za nagrajevanje, določanje norm	določitev osnov na splošno	opredeljene osnove za določanje delovne uspešnosti, splošne določbe o določanju in spreminjanju norm, zaščita starejših delavcev, ki ne dosegajo norme
✓ dodatki	zvišanje dodatka za nadurno delo in nočno delo	znižanje dodatkov na nivo SKP	ohranitev sedanjega višine, 250% plača za delo na praznike
✓ dodatki za neugodne vplive delovnega okolja	določiti dodatke v tolarškem znesku	po SKP	določeni dodatki v tolarškem znesku in sicer najmanj 47,22 SIT na uro
✓ nadomestila plače	ohraniti obstoječa nadomestila	znižati nadomestilo za čas stavke na 70% in največ 5 dni	ohranjena sedanja višina nadomestil, tudi za čas odpovednega roka trajno presežnih delavcev, razen bolniške do tri dni (z 85% na 80%)
✓ odpravnine ob upokojitvi	bruto	po SKP (neto)	bruto
✓ solidarnostne pomoči	ohranitev sedanjih	sprememba pri daljši bolezni	spremenjena pri daljši bolezni (prepuščena dogovoru med delodajalcem in sindikatom)
✓ prehrana med delom	praviloma topli obrok, dodatni obrok za delo preko polnega delovnega časa	po SKP	praviloma topli obrok, dodatni obrok za delo več kot 11 ur na dan
✓ prevoz na delo in z dela	najmanj 80% cene javnega prevoznega sredstva	60% cene javnega prevoznega sredstva	najmanj 80% cene javnega prevoznega sredstva
✓ plače profesionalnih sindikalnih zaupnikov	plača za najmanj VII. tarifni razred, 30% stimulacije za neprofesionalce (sedaj ni določeno)	povprečna plača za VI. tarifni razred	povprečna plača za VI. tarifni razred pri delodajalcu, na katero grede vsi preostali dodatki
✓ reševanje sporov	določiti pristojnosti arbitraže za reševanje sporov med delodajalci in sindikati v posameznih družbah		določena pristojnost arbitraže za reševanje sporov med delodajalci in sindikati v posameznih družbah
✓ plače	51.500 SIT	44.420 SIT z možnostjo odstopanja za 10%	47.221 SIT brez možnosti odstopanja za 1.6.1996 in eskalacija tega zneska s 1.7.1996, realni dvig za 3,6%
✓ regres za letni dopust	po socialnem sporazumu, izplačilo do konca junija (sedaj julija)	po socialnem sporazumu	najmanj 102.000 SIT (največ povprečna plača v gospodarstvu) najkasneje do konca junija (velja za leto 1997)
✓ eskalacijska lestvica	po socialnem sporazumu	po socialnem sporazumu	po socialnem sporazumu (0,85% rasti v zadnjem tromesečju, prva usklajitev po znanih podatkih april, maj, junij 1996)
✓ POVZETEK	-sklenitev nove kol.pogodbe -ohranitev obstoječih pravic, -izboljšanje vsebine pogodbe	-znižanje pravic na raven SKP	-sklenjena nova kol.pogodba -ohranjen ali izboljšan nivo pravic

Konec prejšnjega tedna so predstavniki sindikatov, delodajalcev in združenj pri GZS podpisali novo kolektivno pogodbo, o kateri so se pogajali več let. Vsi so izrazili zadovoljstvo s soglasjem o pogodbi, do katerega je prišlo šest mesecev po protestnem zborovanju Skei v Trbovljah in napovedi splošne stavke. Stane Habjan se je v imenu pogajalske skupine posebej zahvalil Lidiji Jerkič in Antonu Žuncu. Albert Vodovnik pa je partnerje opozoril, da bi morali podpisati tudi dogovor o ohranjanju delovnih mest. Menil je tudi, da bi morala svoj

Po slovesnosti smo Lidijo Jerkič, ki je pripravila preglednico sindikalnih dosežkov, objavljamo jo v posebnem okvirju, prosili za kratko oceno. Za Delavsko enotnost je povedala: »Podpisali smo zaradi pripravljenosti obeh strani, da prekineta pat položaj, v katerega smo prišli že leta 1993. Ves ta čas pogajanja sploh niso stekla, vedno je bilo nekaj vmes, zaradi česar ni bilo prave klime. Na nasprotni strani je šlo tudi za nepripravljenost za pogajanja, ki jo je odstranila šele naša napoved splošne stavke. Odločilno je bilo tudi imenovanje

100.000 zaposlenih, nekateri popolnoma ignorirali. Zaradi tega sem bila kar malo užaljena. Kot je ugotovil tudi predsednik delodajalcev Miran Goslar, naša pogodba ni skrčila pravic zaposlenih. Lahko celo rečem, da smo nekateri razširili. Mislim, da bo industrija s to pogodbo postala učinkovitejša. Ne vem pa, ali je naša pogodba dokaz, da bo nasprotna stran tudi v drugih dejavnostih bolj pripravljena za pogajanja.

Za delavce je verjetno najpomembnejše, da smo glede na prejšnjo pogodbo dosegli povečanje

Kolektivno pogodbo, ki bo veljala za skoraj 100.000 zaposlenih v kovinarski in elektroindustriji ter livarnah, so podpisali z leve proti desni: Bogomir Ličof, KNSS- Neodvisnost, Albert Vodovnik, Skei, Stane Habjan, sekcija delodajalcev za elektroindustrijo, Franc Rakovec, združenje za elektroindustrijo pri GZS, Anton Žnidaršič, sekcija delodajalcev za kovinsko industrijo, Jože Tišler, združenje za kovinsko industrijo pri GZS, Edvard Kavčič, sekcija delodajalcev kovinskih materialov, in Alojz Vrečko, združenje kovinskih materialov pri GZS. Manjkata Bojan Jančar, konfederacija 90, in Vladimir Pajek, Neodvisni sindikat Slovenije.

prispevek k ohranitvi industrije dati tudi tehnična inteligenca, ki zdaj obrambo prepušča le delavcem za stroji. Nasprotna stran mora pred prihodnjimi pogajanja spoznati, da slabo plačani delavci ne rešujejo tovarn, je zaključil.

Podpisnikom sta čestitala tudi Dušan Semolič, predsednik ZSSS, in Miran Goslar, redsednik ZSDR-ženja delodajalcev, ki je povedal, da bo moral GZS pogodbo naknadno »požegnati«.

novih pogajalcev, s predstavnikom delodajalcev Žuncem sva na strokovni ravni brez težav lahko uskladila večino besedila.

Dobro je, da smo se o novi pogodbi dogovorili brez stavke, kar je v primerjavi z negospodarstvom zelo velika razlika. To smo občutili tudi pri prezentiranju našega dosežka. Če bi podpisali po stavki, bi v vseh medijih dobili prostor v špici dnevnih vesti, tako pa so podpis, čeprav bo urejal pravice za skoraj

izhodiščnih plač za 3,6 odstotka, v primerjavi s splošno kolektivno pogodbo za gospodarstvo pa za 4,5 odstotka. Ker smo črtali tudi možnost petodsetnega zniževanja plač, bodo plače marsikje večje za 8,6 odstotka. Pomembni so tudi dodatki za delovno okolje, zapisani so v bruto znesku. Bruto plača nekaterih zaposlenih bo na njihovi podlagi bogatejša za osem tisoč tolarjev.«

Franček Kavčič

KAKO DIREKTORJI PREGANJAJO AVTOEMONINE DELAVCE

Na nas se je obrnil Marjan Vajda, predsednik Svobodnega sindikata Avtoemone, d. d. iz Ljubljane. Čeprav je pri opravljanju sindikalnega dela kot zaupnik zaščiten, ga je direktor odstranil z dela (začasno suspendiral), češ da bi s svojo prisotnostjo oviral nemoten in varen potek dela. Kot nam je Vajda povedal, je bil kaznovan zaradi napovedi stavke in nasprotovanja direktorjevi politiki. Sklep o začetku disciplinskega postopka je prejel 22. maja, 3. junija pa je direktor za disciplinski postopek izdal še dodatno zahtevo. V prvo je zapisal, »da je Vajda od 13. do 17. maja agitiral delavce za nezaupnico upravi. Za poslovne odločitve je agitiral v nasprotju s sprejeto strategijo družbe. Širil je tudi neresnične podatke o prodaji nepremičnin in tako zavajal delavce.« V dopolnjeni zahtevi pa piše, da je Vajda 3. junija prišel na delo, čeprav je bil začasno odstranjen z dela. S svojo prisotnostjo naj bi oviral upravljanje družbe.

Iz listin Svobodnega sindikata Avtoemone je razvidno, da se je zaradi nestrinjanja s poslovno politiko, ki jo vodijo sedanji direktor Peter Škofič in člani nadzorne sveta, njegov izvršni odbor

23. maja odločil za stavko, ki naj bi se začela šest dni kasneje.

V napovedi stavke so zapisali, da je Avtoemona prezadolžena, saj dolgov presega 45 odstotkov osnovnega kapitala. Podjetje kasni pri izplačevanju plač in regresa, z zamikom plačuje tudi prispevke.

Zaradi navedenega je izvršni odbor sindikata med stavkovne zahteve vrstil zaamenjavo direktorja in članov nadzornega sveta. Direktorju je prepovedal brezglavo zadolževanje in odprodaje nepremičnin. Zahteval je tudi redno izplačevanje plač, ki kasnijo do dva tedna, in tudi letošnji regres.

Napovedano stavko je direktor onemogočil tako, da je zaposlene 29. maja poslal na kolektivni dopust, ki je trajal do 3. junija.

Uvedba disciplinskega postopka zoper Vajdo je verjetno povezana tudi s sklepi skupščine Avtoemone d. d. z dne 17. maja. V notarskem zapisniku so tudi tile sklepi: »Upravi družbe se izreče nezaupnica. Vojko Prinčič in Dušan Hočvar se razrešita članstva v nadzornem svetu. Zavrne se poročilo uprave o poslovanju v lanskem letu in letošnji poslovni načrt.«

Kot je razvidno že iz imena, je Avtoemona že delniška družba. O tem, kdo

ima koliko njenih delnic in kako je do njih prišel je nekaj sporov, tudi prijava na kriminalistično službo. O nepravilnostih je bila obveščena tudi inšpekcija dela. Skupščina je zahtevala še nevtralno revizijo.

Scenariji na škodo zaposlenih se vseeno odvijajo naprej, saj ima direktor, od decembra že tretji, zadostno podporo v nadzornem svetu. Ta je tudi zavrnil na skupščini izglasovano direktorjevo razrešitev. Njegov predsednik je Vojko Prinčič, za katerega Vajda ne ve, kaj dela. Suspendirani sindikalni zaupnik opozarja še na načrtovano oddajo v najem dela poslovnih prostorov, kjer so do kolektivnega dopusta še delali Avtoemoini kleparji, sosednjemu Tehnionionu. Direktor naj bi se »izkazal« tudi z razdrtjem pogodbe za prodajo in servisiranje Škodinih avtomobilov, sklenil pa je novi za Maruttijske in Saabove.

Vajda ocenjuje, da obe skupaj zaposlenim ne zagotavljata dovolj dela in zato vodita podjetje v potop.

Kako bi lahko delavci, ki so ob enem delničarji, razrešili zagatni položaj in obvarovali podjetje, bomo skušali opisati v prihodnji številki. Zazdaj povejmo le to, da napoved stavke še vedno velja.

Franček Kavčič

13. junija 1996

Sindikalna lista

Prvi del

junij 1996

1. Dnevnice	
- cela dnevica (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00
- polovična dnevica (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00
- znižana dnevica (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča dve uri po njem)	1.218,00
2. Kilometrini (od 1. 3. 96 dalje)	24,66
3. Ločeno življenje	44.802,00
4. Prenočišče - Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec	
5. Regres za prehrano	11.201,00

Drugi del

V drugem delu objavljamo povprečno plačo za obdobje januar-marec 96 kot osnovno za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečna plača v preteklih treh mesecih v gospodarstvu Slovenije znaša 72.039 SIT.

1. Jubilejne nagrade	
- za 10 let	36.020,00
- za 20 let	54.029,00
- za 30 let	72.039,00
2. Nagrada ob upokojitvi	216.117,00
3. Solidarnostne pomoči	72.039,00

Vir: Zavod RS za statistiko
Strokovna služba ZSSS
Opomba: Objavljena višina nagrade ob upokojitvi je rezultat kolektivnega pogajanja. Sprejeta sprememba uredbe Vlade RS o stroških, ki se priznavajo kot odhodek (Ur. l. RS, št. 7/95), pa omogoča to nagrado do višine treh bruto plač v gospodarstvu RS.

KAJ DELAJO

V republiških odborih

KNG - Sindikat kemične, nekovinske in gumarske industrije

Pogajanja so se začela

Tako kot smo napovedali, smo se 6. t. m. začeli pogajati za nekatere spremembe in dopolnitve splošnega dela kolektivne pogodbe dejavnosti in tarifno prilogo za leto 1996. Na prvem sestanku smo sprejeli spremembe in dopolnitve poslovnika o poteku pogajanj, izmenjali nekaj misli o spremembah in dopolnitvah KPD ter povedali sindikalne osnove za nova izhodišča. Naša ponudba za prvi tarifni razred prve plačilne skupine je 51.000 tolarjev, predstavniki delodajalcev pa so predlagali sedanje osnove, ki veljajo za obdobje april-junij 1996. Naslednja pogajanja bodo v ponedeljek, 17. t. m.

Problemotiko pogajanj smo vključili na dnevni red 8. seje republiškega odbora (sreda, 12. t. m.), da bi na najvišjem organu sprejeli osnove za pogajanja, ki so še sprejemljive za delavce, ne da bi podjetja s slabšimi poslovnimi rezultati pehale v stečaj.

Franjo Kršnik, sekretar

SKEI - Sindikat kovinske in elektroindustrije

Čestitke ob podpisu kolektivne pogodbe

»Cenjene kolegice in kolegi, čestitam vam ob podpisu kolektivne pogodbe,« piše v pozdravni brzojavki Sindikata kovinarjev Hrvaške, ki jo je podpisal njihov predsednik Ivica Jakopčević. »Veseli nas, da ste članom vašega sindikata uspeli priboriti akt, ki jim bo zagotavljal eksistenco in socialno varnost.«

»Informacija, ki mi jo je posredoval Ivica Jakopčević, me je zelo razveselila,« pa je v imenu Sindikata kovinarjev Bosne in Hercegovine brzojavil njegov predsednik Ismet Bajramović in dodal: »Dragi Albert, če ti to kaj pomeni, tebi in tvojemu SKEI čestitam ob uspešnem podpisu kolektivne pogodbe. Bravo!«

Sindikat komunalnega in stanovanjskega gospodarstva

Še ne vemo, pri čem smo...

Da bi zbrali najnovejše podatke o naši organiziranosti in temu strezno uredili naše sezname, smo v aprilu poslali vsem sindikalnim zaupnikom poseben vprašalnik. Ker za njegovo izpolnitev ni potrebno veliko truda, vsi podatki, po katerih sprašuje, pa bi sindikalnim zaupnikom morali biti znani (povprečna bruto plača podjetja, število zaposlenih, aktualna problematika članstva itd.), smo pričakovali takojšnje odgovore. Vendar vse kaže, da je vprašalnik trd oreh, saj jih je vrnjenih le četrtina. Zato sindikalne zaupnike prosim, naj vprašajo na območje ali v tajništvo sindikata dejavnosti, če česa ne vedo. Če pa mislijo, da je taka anketa neumnost, naj nam povedo, da bomo vedeli, pri čem smo. V njej je namreč prostor tudi za predloge o uveljavitvi sindikata dejavnosti in za oceno dela vodstva sindikata. Vprašalnik so vsi prejeli skupaj z biltenom sindikata dejavnosti št. 5 in 6. Upam, da ga niso spregledali...

Miloš Mikolič, sekretar

V območnih organizacijah

Domžale

Manjkajo roki in sankcije

Rednega posveta predsednikov sindikatov podjetij in zavodov domžalskega območja se je prejšnji teden kot gost udeležil tudi Sandi Bartol, sekretar Sindikata delavcev trgovine Slovenije. Udeležence je seznanil s potekom pogajanj o socialnem sporazumu in dosežki sindikatov in njem. Večina prisotnih, zlasti iz gospodarskih dejavnosti, se je po predstavitvi uveljavljenih zahtev strinjala, da so funkcionarji ZSSS zadovoljivo opravili svoje poslanstvo; škoda le, da niso uspeli določiti tudi rokov za izvedbo nalog in opredeliti sankcij za morebitne kršitelje. Predstavniki iz negospodarstva pa so potožili, da so sindikalisti v pogajanjih za socialni sporazum zanemarili njihove interese.

Ob koncu posveta so vsi udeleženci prisluhnili še predsednici območnega odbora sindikata VIR Mojci Kandsuscher, ki je predstavila zahteve delavcev v vzgoji in izobraževanju.

Justi Arnuš, sekretarka

sindikalni

REVOLT KULTURNIKOV

»Vladi je uspelo zrevoltirati najstrpnejšega med sindikati!« Tako se je glasil prvi stavek v vabilu na prvo (!) tiskovno konferenco Sindikata kulture Slovenije, ki jo je zavoljo »zaljivega in ignorantskega odnosa Ministrstva za kulturo in Vlade Republike Slovenije do sprememb in dopolnitev kolektivne pogodbe za kulturne dejavnosti v Republiki Sloveniji« v ponedeljek sklical njegov glavni odbor.

»Naš sindikat se doslej ni žel nobenega populizma, temveč je vse tisto, kar naj bi počel, počel v okviru podpisanih načel kolektivne pogodbe in sprejete zakonodaje. Deloval je, skratka, v duhu demokracije,« je pogoovor za novinarji začel predsednik Sindikata kulture Slovenije Rajko Stupar. »Ker pa so se razmere v družbi v zadnjem času zelo spremenile, vlada pa se je očitno pripravljena pogovarjati le s tistimi, ki grozijo s stavko, smo tudi mi prisiljeni ubrati drugačne strune.«

Kot je v obsežni »kroniki sprejemanja sprememb in dopolnitev kolektivne pogodbe za kulturne dejavnosti v Republiki Sloveniji« zapisal tajnik glavnega

odбора Doro Hvalica, je Sindikat kulture Slovenije oktobra lani predlagal delodajalcem (Ministrstvu za kulturo) nekaj sprememb julija 1994 podpisane kolektivne pogodbe, ki so posameznim skupinam zaposlenih v kulturi povzročale težave ali jih spravljale v neenakopraven položaj. Pogajanja so se začela 14. decembra lani in se »v strpnem, dosledno argumentiranem in nujno tudi kompromisnem slogu« končala 13. februarja letos, tako da sta se dva dni kasneje vodji pogajalskih skupin (Doro Hvalica in Jože Osterman) že lahko podpisala (»modernejše rečeno - parafirala«) pod besedilo sprememb in dopolnitev kolektivne pogodbe. Toda...

Ko so se že dogovarjali za dan svečanega podpisa in objave »prenovljenega« dokumenta, je prišlo do zapleta: ZLSD je izstopila iz koalicije, njeni ministri pa iz vlade. Tako je sindikat namesto vabila na svečan podpis konec februarja prejel obvestilo, da je Vlada RS ustanovila enotno pogajalsko skupino za vsa področja negospodarstva, ki jo vodi mag. Tone Rop. Čeprav sta oba nova ministra - Janez Dular za kulturo in Tone Rop za delo - v pogovorih s sindikatom zagotavljala »kontinuiteto oblasti«, pa do podpisa ni prišlo. Po mnenju ministrstva za delo zato, ker ga ministrstvo za kulturo ni obvestilo o pogajanjih in parafiranju; po mnenju ministrstva za kulturo pa zato, ker so jim odvzete kompetence, in da je ključ na ministrstvu za delo...

Ker jim je bilo dovolj takih in podobnih izgovorjaj, ki so si sledila čez vsu pomlad, se je 7. t. m. sestal izvršni odbor Sindikata kulture Slovenije in sklenil:

1. umakniti »razpolovljenje« spremembe in dopolnitve, ki bi jih obravnavala Vlada RS;
2. vztrajati pri podpisu parafiranih sprememb in dopolnitev kolektivne pogodbe za kulturne dejavnosti;
3. organizirati izjasnjevanje zaposlenih v kulturi za splošno stavko - kulturni molk, ki naj začne 21. oktobra 1996 z naslednjimi stavkovnimi zahtevami: dosledno spoštovanje pravic veljavne kolektivne pogodbe za kulturne dejavnosti v RS; podparafiranih sprememb in dopolnitev KP; izplačilo zamudnih obresti za premojo izplačane plače v času junij 1992-januar 1996.

VIR in SVIZ lobirata

Ker je Vlada RS 6. t. m. sprejela usklajen predlog sprememb in dopolnitev kolektivne pogodbe ter z reprezentativnima sindikatoma VIR in SVIZ podpisala tudi sporazum o spremembi zneska o razmerjih plač, je bil izpolnjen pogoj za preklic učiteljske stavke, ne pa tudi za njeno odpoved. Druga strokovna zahteva je namreč vezana na uveljavitev sprememb zakona o razmerjih plač, ki bodo omogočala napredovanje strokovnih delavcev v plačilne razrede. Če jih do 30. septembra državnemu zboru ne bo sprejel, se morajo njihovi učinki, dohodkovno govorniki s sporazumom med vlado in sindikatoma uveljaviti s sklenitvijo amekskih kolektivnih pogodb najkasneje do 31. oktobra. Če ne bo to kršitev kolektivne pogodbe in sledila bo stavka... Ker pa si takšnega začetka novega šolskega leta najbrž ne želi nihče, se bosta v tednih obeh oba sindikata obrnili k poslanskim skupinam, da bi prošnjo, naj njihovi poslanci podprejo uvrstitev predloga zakona o razmerjih plač v javnih zavodih, državnih organih in v organih lokalnih skupnosti na 41. sejo državnega zbora in se za zamejo za njegov sprejem...

ČE NE GRE ZLEPA... - Marko Simčič (v drugi vrsti drugi z leve), Rajko Stupar, Karmen Leban, Doro Hvalica in Majda Osolnik so na prvi tiskovni konferenci Sindikata kulture Slovenije pojasnjevali, zakaj naj bi bil 21. oktobra kulturni molk...

PRAVNIK SVETUJE

Vprašanje: Prosim vas, če mi lahko v vašem časopisu odgovorite na tole vprašanje:

Ali lahko delodajalec zmanjša znesek nadomestila za regresirano prehrano delavcu, ki je bil odsoten zaradi bolezni, in sicer za dneve državnih praznikov?

Hvala za odgovor!

Odgovor: Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo (in kolektivne pogodbe dejavnosti) določa, da delavcem pripada povračilo stroškov za prehrano med delom (regres za prehrano) samo za dneve, ko je delavec prisoten na delu. Torej: regres za prehrano ne pripada za delovne dneve, ko bi sicer delavec delal, če ne bi bil praznik, bil bolan ali na dopustu.

Regres za prehrano je določen v mesečnem znesku in se pri računanju tega zneska na delovne dneve računa 22 delovnih dni na mesec.

Znesek regresa za prehrano za mesec junij znaša 11.201,00 SIT.

Nemen je bil dosežen...

Kaj menite o podpisu socialnega sporazuma? Tako se je glasilo vprašanje, s katerim je Justi Arnuš anketirala nekatere predsednike sindikatov podjetij z območja Domžal. In kakšni so bili odgovori?

JANEZ PI-ZEM, Univerzale Domžale: »Sindikat je bil kar uspešen v svojih zahtevah. V našem podjetju bo to za nas kar veliko pomenilo: poznalo se bo pri plačah, regres je tudi višji kot lani...«

LADO BRNOT, Ministorž Domžale: »Če bodo delodajalci socialni sporazum res spoštovali, je namen dosežen. Škoda, da v njem niso opredeljene sankcije; moti me pa tudi, da niso določeni roki, do kdaj mora biti kaj storjeno oziroma sprejeto. Zato menim, da je Svet ZSSS kar prav odločil, da se splošna stavka samo odloži, ne pa odpove.«

JANI MUŠIČ, Napredki Trgovine na d. d.: »Socialni sporazum pomeni za vezanost partnerjev, da bodo spoštovali dogovorjeno. Mislim, da so se naši sindikalni funkcionarji uspešno pogajali. Sedaj je treba to spraviti v življenje.«

JOŽICA OREHEK, Toko Line d. d.: »Upam, da bodo partnerji spoštovali podpisani sporazum. Z dogovorjenimi roki, da niso določeni roki, da niso določeni roki, da niso določeni roki, da niso določeni roki...«

LOJZE ZUPAN, Helios Domžale: »Meni pomeni podpis socialnega sporazuma osnovo za večji pravni red v naši državi. Naši sindikalni pogajalci so z dovoljivo opravili svoje delo...«

KAJ DELAJO

V območnih organizacijah

Podravje

Podjetje Jeklotehna Storitve bo moralo v stečaj

Trinajst delavcev mariborskega podjetja Jeklotehna Storitve, ki je hčerinsko podjetje delniške družbe Jeklotehna, je na pristojno sodišče v Mariboru poslalo predlog za uvedbo stečajnega postopka za to podjetje. Pred nedavnim je odstopil tudi direktor Storitve Drago Petek.

Kakor smo že poročali, je od marca večinski lastnik celotne Jeklotehne Sklad Republike Slovenije za razvoj. V vodstvo je že pred časom postavil nove ljudi z direktorjem Francem Gradišnikom na čelu, ki so se lotili sanacije te največje trgovinske organizacije v severovzhodni Sloveniji. T. K.

Gorenjska

Jeseniški delavci še ob svojega Jelena?

Delavski dom pri Jelenu na Jesenicah, ki so ga leta 1987 razglasili za kulturni spomenik, se je po sklepu nadzornega sveta Slovenskih železarn znašel na dražbi. Prvi poskus je bil menda neuspešen, ko pa so kupnino zanj in za pripadajoče zemljišče znižali na 16 milijonov tolarjev, se je kot kupec prijavila Prizma s. p.

SKEI se z odprodajo Jelena ni strinjal, še bolj pa ji nasprotuje zdaj, ko naj bi se ta kulturni spomenik znašel v rokah zasebnika. Sindikati v sedanjih družbah nekdanje Železarnice Jesenice od premoženjske delitve niso dobili ničesar, čeprav je jasno, da so številne domove gradili delavci sami in nihče drug. Dom pri Jelenu pa je sploh upravljal vedno in samo sindikat.

Jeseničani se zaskrbljeno sprašujejo, zakaj njihova občina tako nemo in brezbržno opazuje, kako se delavsko premoženje njenih občanov odprodaja... D. K.

DELAVSKA HRANILNICA d. o. o.
Ljubljana, Dalmatinova 4

Ugodna posojila za oddih članov sindikatov T + 2% = 15% v vaši delavski hranilnici

Če želite preživeti zaslužen oddih v mirnem, prijaznem okolju Bohinjskega jezera, se naučiti visokogorskega zraka in sonca, potem si izberite oddih v osrčju darov narave Triglavskega narodnega parka.

Vsega je v izobilju: kopanja v Bohinjskem jezeru ali v bazenih hotelov, možnosti izletov v naravo, športnih aktivnosti in ogledov naravnih in kulturnih znamenitosti.

Po napornih delovnih mesecih in vsakodnevnih stresih si vzemite čas zase, za svojo dušo in telo, za svoj počitek in nabiranje novih moči.

Oddih lahko preživite v hotelih in zasebnih penzionih z ugodnim posojilom, ki ga je za Vas posebej pripravila Delavska hranilnica.

Posojilo vam odobrimo tri dni pred začetkom nastopa oddiha.

Prvi obrok zapade v plačilo z enomesečnim odlogom, torej potem, ko se vrnete z dopusta.

Cene 7-dnevnega bivanja se gibljejo od 22.050 tolarjev do 53.550 tolarjev na osebo.

H gornjemu znesku posojila lahko dobite še dodatek posojila v znesku 15.000 tolarjev za stroške, vezane na oddih (stroški goriva, turistična taksa, žej).

Primeri izračuna posojila za najnižjo in najvišjo ceno:

7-dnevni oddih dveh članov družine po ceni 22.050 SIT

22.050 SIT x 2 = 44.100 SIT + 15.000 SIT = 59.100 SIT, vrne se 61.902 SIT, rok vračila 6-mesecev, obrok = 10.317 SIT, zavarovanje posojila = 390 SIT, stroški posojila 1.000 SIT.

7-dnevni oddih štirih članov družine z dvema otrokoma od 2 do 12 let po ceni 22.050 SIT in s 30% popustom za oba otroka

22.050 SIT x 2 = 44.100 SIT + 2 x 15.439 SIT + 15.000 SIT = 74.539 SIT vrne se 78.073 SIT, rok vračila 6 mesecev, obrok = 13.013 SIT, zavarovanje posojila = 492 SIT, stroški posojila so 1.000 SIT.

7-dnevni oddih dveh članov družine po ceni 53.550 SIT

53.550 SIT x 2 = 107.100 SIT + 15.000 SIT = 122.100 SIT, vrne se 127.888 SIT, rok vračila 6 mesecev, obrok = 21.315 SIT, zavarovanje posojila = 806 SIT, stroški posojila so 1.000 SIT.

7-dnevni oddih štirih članov družine z dvema otrokoma od 2 do 12 let po 53.500 SIT in 30% popustom za oba otroka

53.500 SIT x 2 = 107.100 + 2 x 74.900 SIT + 15.000,00 SIT = 197.000 SIT vrne se 206.339 SIT, rok vračila 6 mesecev, obrok = 34.390 SIT, zavarovanje posojila = 1.241 SIT, stroški posojila so 1.000 SIT.

Gomji izračuni so osnova, da lažje prilagodite strošek oddiha svojim finančnim možnostim.

Izračuni so narejeni na 6-mesečni rok vračila posojila in enomesečni odlog prvega plačila obroka.

Vsako posojilo bo izračunano individualno po vašem izboru cene.

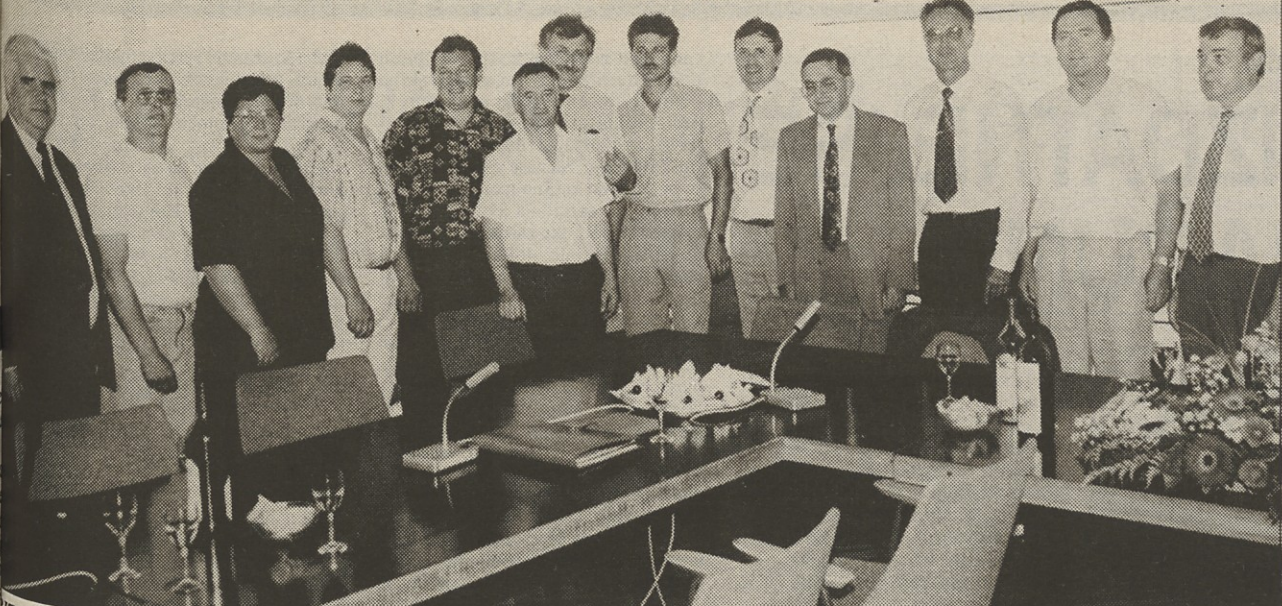
Za tiste člane sindikatov, ki bi jim tudi ti obroki bili preveliko finančno breme, je izjemoma možen najem posojila tudi na sedem ali osem obrokov brez odloga prvega obroka.

Upamo, da je posojilna ponudba za člane sindikatov zanimiva, zato se vam pripravljamo. Vse v zvezi z vašim posojilom in oddihom boste uredili v hranilnici osebno ali po telefonu.

Za vse podrobnejše informacije nas lahko pokličete po telefonu: 061/312098 ali 316881.

Želimo vam priazen oddih

Direktor
Jože Stegne

PRIZNANJA V PRAVIH ROKAH – Plakete Sindikata delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije za leto 1996 so prejeli Jože Lovše (predsednik sindikata IGM Zagorje ob Savi), Nikolaj Kuhar (predsednik sindikata Pomgrad V. G. Murska Sobota) in Marijan Fras (Tekol Maribor), priznanja pa izvršni odbor sindikata IMP Montaža Maribor in sindikat podjetja Imgrad Ljutomer ter Anton Bratuša (predsednik sindikata podjetja EM Montaža Maribor), Nada Gajšek (predsednica sindikata družbe Remont Celje) in Janez Zajec (predsednik sindikata Gradis SPO Ljubljana). Fotografije jih je po podelitvi tokole ovekovečil z vodilnimi možmi SDGD.

GRADBINCI VZTRAJAJO PRI SVOJEM

Ali so razmere res tako slabe, da bi lahko že za skromnih pet odstotkov višja »enka« kot v splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo do temeljev zamajala slovensko gradbeništvo? To je osrednje vprašanje razširjene 6. seje republiškega odbora sindikata delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije (SDGD), s katero prejšnji petek »delovno« obeležili dan gradbenicev 96.

Da razmer ne bi ocenjevali »na met«, so skušali verodostojen odgovor na to vprašanje poiskati z anketo, o kateri so na tej seji poročali predsedniki oziroma sekretarji območnih odborov SDGD. Kot je poročala Branka Jurak, je bilo v Podravju zaradi stečajev aprila v pičlih nekaj dneh ob delo kar 1.200 ljudi, ki so bili izpusteni ali zaposleni v drugih »družbenih« firmah, ki se večinoma opravljajo posle po podcenjenih cenah izpred dveh ali treh let. Če bi tako naprej, v podravskem gradbeništvu kmalu ne bodo imeli redno zaposlenih, temveč le še »kontraktne«, ki bodo »fluktuirali« iz ene firme v drugo. Končali pa najverjetneje bodo pri zasebnikih, ki bolj cenijo svojo delo in se zato tudi kadrovskega krepijo. Na »nelojalno konkurenco« je opozorila tudi Zdenka Bobec (Pomurje). Tisti, ki so iz takšnih razlogov izgubili službo, množično zapostavljajo pri zasebnikih, neredko seveda na črno, zaradi česar so njihovi delodajalci pogosto od drugih firm. Sicer pa imajo v Pomurju 15 gradbenih podjetij: v njih se še »tolčejo« za izplačilo celotnega zneska regresa za lansko leto, kar pa je takih, kjer delavci zaslužijo od 20 do 30 odstotkov več, kot bi po kolektivni pogodbi. »Direktorji teh firm pravijo, da tistih pet odstotkov nad SKP pri pogajanjih ne bodo povzročili težav ali zaslužila,« je sklenila Bobočeva. »Da seja ne bi bila videti preveč »enka«, se je Ciril Urek (Zasavje) spomnil ob neučinkovitost pogajalske politike SDGD, ki zavoljo dolgotraj-

stje. Urška Hegler z ministrstva za gospodarske dejavnosti (»posobilo je službo za gradbene dejavnosti, ki sestoji iz ene osebe«) je menila, da za take razmere ni krivo samo razmerje med delavci in delodajalci, in predlagala sindikatom, naj uberejo še druge poti – tudi prek drugih ministrstev, kar so drugi sindikati znali več kot učinkovito. Tudi predstavnik delodajalcev Muharem Bolić je sodil, da bi morali družno s sindikatom gradbeništva v družbi priboriti tak status, ki mu gre. A so mu brž replიცirali, da vsi direktorji govorijo podobno kot on, na pogajanjih pa trdno vztrajajo pri svojem...

Po živahni razpravi, ki je razgrela že tako ali tako soparno ozračje, so delovni del seje zaključili z naslednjimi štirimi sklepi: 1. da bodo podpisali normativni del kolektivne pogodbe za gradbene dejavnosti; 2.

da bodo nadaljevali pogajanja za sklenitev tarifnega dela KP, v katerem mora biti izhodiščna plača za 5 odstotkov večja kot v splošni kolektivni pogodbi; 3. da bodo stopnjevali pritisk za ureditev ustreznega statusa gradbeništva in gradbenih dejavnosti; in 4. da bodo s tem v zvezi pripravili problemsko konferenco.

Slavnostni del seje ob dnevu gradbenicev se je začel s prisrčnim kulturnim programom, v katerem so sodelovali komorni zbor KUD Svoboda Zadobrova Sneberje in Alenka Klincov, nadaljeval pa s priložnostnim nagovorom predsednika SDGD Staneta Čelesnika (njegova razmišljanja ob tem dnevu smo objavili v prejšnji številki) ter podelitviyo plaket in priznanj SDGD za leto 1996. Slavljenjem je spregovoril tudi Dušan Semolič, predsednik ZSSS.

D. K.

ZA OKO IN DUŠO – Ob dnevu gradbenicev so v predverju velike dvorane Doma sindikatov odprli razstavo likovnih del, ki so jih med IX. slikarsko kolonijo SDGD 24. in 25. maja v Kotljah pod mentorstvom Arpada Šalamona ustvarili Ingeborg Bolić, Irena Guček, Vlado Geršak, Viktorija Meh, Božidar Ščurek, Metka Striž, Adolf Pen, Miško Šibila in Marjan Zupančič. Razstava je vsaj za hip zastavila korak vseh tistih, ki so zavoljo tega ali onega razloga v zadnjih dneh hiteli po hiši. Teh pa ni bilo malo...

Varis ostaja delavski

»Naše podjetje je od agencije za prestrukturiranje in privatizacijo že dobilo prvo soglasje za program lastninjenja. Sedaj čakamo na drugo soglasje. Če bo vse po sreči, bo proces lastninjenja do jeseni končan, večinski lastniki podjetja pa bodo delavci, bivši zaposleni in upokojenci,« pravi predsednik sindikata delavcev gradbenih dejavnosti v Varisu iz Lendave Marjan Litrop. »Delnice Varisa bodo sicer tudi v javni prodaji, vendar pa delavci računamo, da bodo v podjetje vlagali cerkličke zlasti svojci zaposlenih.« V tem primeru bodo imeli delavci in njihovi najbližji svojih rokah veliko večino delnic Varisa. Interes zaposlenih in njihovih svojcev za vlaganje certifikatov v Varis ne preseneča, saj podjetje uspešno posluje. Proizvaja in montira toplotne programe in elemente za kopalnice. Večino svojih proizvodov izvozi v Avstrijo, Nemčijo, Italijo in še v nekatere države. Zaradi kakovosti proizvodov jim ne manjka naročil in imajo vsedne vse proizvodne zmogljivosti. »V Varisu je zaposlenih 154 delavcev, pričakovano pa podjetje zaradi obilice dela zaposli tudi več delavcev za določen čas,« pravi Litrop. »Zadnje čase razvijamo tudi kooperacijo s partnerji iz Madžarske, saj sami ne moremo več vsega postoriti.«

ZADOVOLJEN – Marjan Litrop.

sindikat v pogajanjih z delodajalci in karkoli naredi za delavce - vedno jim je premalo,« pravi smeje Marjan Litrop. »Konec koncev je to tudi normalno, ali ne?«

Sindikat delavcev gradbenih dejavnosti v Varisu si prizadeva, da bi delavcem pomagal zlasti takrat, ko se znajdejo v stiski. »Zato deluje v okviru našega sindikata v podjetju že tretje leto blagajna vzajemne pomoči. Delavci pripisujejo vanjo vsak mesec 500 tolarjev. Če se delavec znajde v stiski, lahko dobi pri blagajni vzajemne pomoči do 42.000 tolarjev brezobrestnega kredita na šest mesecev.«

Žal pa Varis nima več svojih počitniških zmogljivosti. »Varis je bil svoj čas namreč sestavni del lendavskega Varstroja. Po njegovem stečaju je začel Varis poslovati samostojno,

vendar pa je med drugim ostal tudi brez počitniških zmogljivosti...«

Usposabljanje za notranje delničarstvo

V Varisu že danes razmišljajo, kako bodo podjetje upravljali, ko bo proces lastninjenja končan. Predsednik sindikata delavcev gradbenih dejavnosti Marjan Litrop in direktor podjetja Štefan Sobocan sta bila s študijsko delegacijo na obisku v Veliki Britaniji, kjer so se predstavniki iz Slovenije lahko seznanili z angleškimi izkušnjami z notranjim delničarstvom. »To, kar sva z direktorjem videla in slišala v Veliki Britaniji, je bilo zelo zanimivo. Pozitivne izkušnje bomo poskušali uporabiti tudi v Varisu, vendar sedaj pri nas še ni ustrezne zakonodaje,« pravi Litrop. »Po tem, ko sva se z direktorjem vrnila iz Velike Britanije, je naše podjetje že štirikrat obiskal predavatelj iz Anglije, ki je o notranjem delničarstvu predaval celotnemu kolektivu.«

»Sicer pa imamo v Varisu srečo, da je naš direktor bivši sindikalist. Ko bomo delavci večinski lastniki podjetja, zato z upravljanjem ne bomo imeli težav. Če danes je sindikat zraven pri sprejemanju vseh pomembnejših odločitev v podjetju,« pojasnjuje Litrop. Kako pa delavci v Varisu gledajo na socialni sporazum? »Socialni sporazum ni potreben delavcem, pač pa vladi,« pravi Litrop. »Delavci potrebujemo dobre panožne kolektivne pogodbe in zakon, ki bo sankcioniral kršenje kolektivnih pogođb. Urejanje teh vprašanj bi moralo biti težišče sindikalnega dela. Na vsak način moramo priti do zakona, ki bo predvidel sankcije za tiste delodajalce, ki ne spoštujejo kolektivnih pogođb.«

Tomaz Kžela

Plače večje kot v KP

Kakšne pa so plače v Varisu? »Plače so še kar dobre, saj so nekaj odstotkov višje, kot v kolektivni pogodbi. Izhodiščna plača

BOLNIKI VLEČEJO KRATKO

Premajno število medicinskih sester in zanemarjanje njihovega dodatnega izobraževanja ogrožata zdravstveno oskrbo in nego bolnikov. To je osrednja ugotovitev raziskave o položaju srednjih medicinskih sester – zdravstvenih tehnikov v Kliničnem centru v Ljubljani. Raziskava je v tej osrednji zdravstveni ustanovi v Sloveniji potekala februarja in marca letos, naročil pa jo je Syndikat zdravstva in socialnega varstva Slovenije, ki že nekaj let opozarja na pomanjkanje srednjih in višjih medicinskih sester, na njihove težke delovne razmere in slabo plačano delo. V sindikatu tudi zahtevajo, naj se v zameno za uradni naziv zdravstveni tehnik ponovno vpelje naziv medicinska sestra.

V Kliničnem centru je bilo lani ob koncu leta 7091 zaposlenih, od tega 1844 medicinskih sester, kar je 26 odstotkov vseh zaposlenih. Raziskava je zajela 648 ali 35 odstotkov v Kliničnem centru zaposlenih medicinskih sester. Približno polovica anketiranih je bila stara do 30, preostala polovica pa nad 30 let. Povprečna starost vseh anketiranih je bila nekaj nad 30 let, povprečna delovna doba pa 12 let in pol.

Ko so medicinske sestre povprašali, kako naj bi po njihovem mnenju rešili vprašanje nadurnega dela, jih je kar 60 odstotkov odgovorilo, da bi morale biti na-

dure izplačane po kolektivni pogodbi.

Najbolj pa je zaskrbljujoč podatek, da je malone polovica vprašanih menila, da število medicinskih sester ne omogoča ustrezne oskrbe bolnikov, in le 31 odstotkov jih je odgovorilo, da je oskrba bolnikov kljub pomanjkanju sester ustrezna.

Velika večina sester (94 odstotkov) je tudi izjavila, da je njihov položaj v Kliničnem centru nezadovoljiv, zelo slab ali pa celo nevzdržen. Največkrat je vzrok za nezadovoljstvo slaba plača, slabe delovne razmere, podcenjenost v okolju in družbi. Pri presenetli-

vo velikem odstotku (40 odstotkov) pa nezadovoljstvo povzroča nezmožnost sodelovanja sester pri sprejemanju odločitev. O tem so popolnoma enotne mlajše in starejše sestre.

Malone polovica medicinskih sester vidi možnost izboljšanja odnosov z vodstvom v medsebojnem dialogu. Predvsem pa želijo sestre v večji meri sodelovati pri sprejemanju odločitev. Razveseljiv je podatek, da več kot polovica vprašanih ocenjuje odnose v kolektivu kot odlične in zadovoljive. Tisti, ki ocenjujejo odnose v kolektivu kot slabe, pa menijo, da je glavni vzrok za to pomanjkanje strpnosti.

Zaskrbljujoč je podatek, da blizu 40 odstotkov medicinskih sester, starih nad 30 let, ugotavlja, da se je njihova strokovna usposobljenost v zadnjih desetih letih zmanjšala. Glavni vzrok za to je slabo strokovno usposabljanje. V zadnjem letu dni se kar 41 odstotkov sester ni udeležilo nobenih strokovnih izpopolnjevanj. Če k temu prištejemo še odstotek tistih, ki so se izobraževanju udeležili le enkrat, dobimo poda-

POMOČ ZA ČEVLJARJE

»Sindikati pozitivno ocenjujejo pot, ki jo je ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve ubralo pri reševanju presežnih delavcev v treh gorenjskih podjetjih (Planika iz Kranja, Peko in BPT iz Tržiča), čeprav gre v vseh treh podjetjih v bistvu le za gašenje požara,« ocenjuje Tone Rozman, predsednik republiškega odbora sindikata delavcev v tekstilni in usnjarski industriji. Vlada namreč skuša zavezati priliv brezposelnosti z nekaterimi ukrepi aktivne politike zaposlovanja. S projektom v enajstih najbolj ogroženih slovenskih podjetjih bo okoli 6000 presežnim delavcem na različne načine poskušala pomagati do nove zaposlitve.

Tone Rozman, predsednik republiškega odbora sindikata delavcev v tekstilni in usnjarskopredelovalni industriji

S tem v zvezi je Tone Rop, minister za delo, družino in socialne zadeve s svojo ekipo najprej obiskal mariborski podjetji Tam in Hidromontaža, prejšnji teden pa se je v prostorih kranjske ekipe sestal s predstavnikoma omenjenih treh gorenjskih podjetij. Prvi razpis za dodeljevanje

pomoči, ki ga je ministrstvo za delo pripravilo skupaj z ministrstvom za gospodarske dejavnosti, je že mimo. Posebna komisija je odobrila Planiki 147, Peku pa 152 milijonov tolarjev pomoči, ki jo bosta porabila za subvencioniranje obrestne mere za kredite, namenjene za

prekvalifikacijo delavcev in odpiranje novih delovnih mest. S tem bodo zmanjšali strošek podjetij pri odpuščanju odvečnih delavcev. Večino ukrepov za sanacijo bosta morali podjetji opraviti sami.

Drugi razpis se je iztekel 10. junija. Nanj se je prijavila tudi Bombažna predilnica in tkalnica iz Tržiča, ki računa na pomoč države pri ohranjanju delovnih mest. Sedaj jih najbolj skrbi, kako bodo izplačali regres, ki ga delavci že nekaj let niso dobili.

Po napovedih gorenjskih podjetij in organizacij bo letos na tem območju kar 2.445 presežnih delavcev, skoraj enkrat več kot lani. Tako je s posebno anketo med podjetji ugotovil kranjski zavod za zaposlovanje. Največ presežnih delavcev bo s področja industrije in rudarstva, in to skoraj 2000 (81 odstotkov). Druga dejavnost, v kateri bo število presežnih delavcev največje, je obrt in osebne storitve z 307 presežnimi delavci (13 odstotkov). Iz plana razreševanja presežnih delavcev je razvidno, da bodo podjetja preusposobila oziroma prezaposlila 22 odstotkov vseh presežnih delavcev. Za 26 odstotkov napovedanih presežnih delavcev računajo na strokovno in finančno pomoč zavoda za zaposlovanje. Kar 51 odstotkov presežnih delavcev na Gorenjskem je nekvificiranih, oziroma polkvificiranih.

»Probleme bomo reševali po posebnih projektih enotah, za katere je zadolžen direktor skupaj z zunanji sodelavci in sindikati,« je rekel Tone Rozman. »Vseh problemov ne bo moč rešiti. Tržno gospodarstvo je kruto in neizprosno.«

tek, da kar dve tretjini medicinskih sester prepočasi dopolnjuje svoje znanje. Nič čudnega torej, da je 67 odstotkov sester odgovorilo, da je strokovnih izpopolnjevanj premalo.

Takšno pomanjkanje dodatnih izobraževanj lahko ogrozi oskrbo bolnikov. Kratko bodo torej potegnili nihče drug kot – bolniki. Že sedaj se dogaja, da morajo medicinske sestre pogostokrat opravljati delo, ki ne ustreza njihovi izobrazbi.

Na vprašanje »Ali je od vas kdo zahteval, da opravite delo, ki ne ustreza vaši izobrazbi?« jih je kar 37 odstotkov odgovorilo, da se je to zgodilo nekajkrat, 32 odstotkov pa jih je menilo, da se je to zgodilo velikokrat. To kaže na veliko pomanjkanje medicinskih sester v kliničnem centru, pa tudi na njihovo preobremenjenost.

Velika večina medicinskih sester ne vidi nobene prihodnosti v poklicu, ki ga opravlja. Glavni vzrok za takšno črnogledost so prenizki osebni dohodki, pa tudi to, da velika večina sester ne vidi nobenih možnosti za napredovanje ali pa so te možnosti zelo slabe.

Kljub vsem naštetim težavam bi se polovica sester ponovno odločila za poklic, ki ga opravlja. To pomeni, da svoj poklic opravljajo z veseljem. Treba bi bilo le ustrezno ovrednotiti njihovo delo, izboljšati delovne razmere, razviti sistem, da same soodločajo o svojem delu, razviti različne možnosti dodatnega izobraževanja. Za zaključek pa povejmo še, da kar 72 odstotkov vprašanih želi, da se znova uvede naziv medicinska sestra.

Marija Frančeskin

POLOVICA BREZPOSELNIH BREZ POMOČI

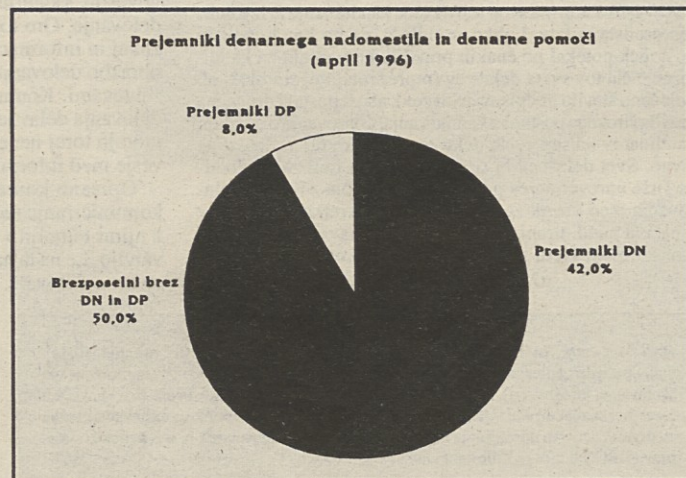
Ob koncu lanskega leta in na začetku letošnjega se je število brezposelnih, ki prejemajo denarno nadomestilo, malo povečalo, marca in aprila pa se je začelo spet zmanjševati. Tako so aprila izplačali nadomestilo 28.886 brezposelnim. V primerjavi z lanskim decembrom jih je bilo za 2 odstotka več, v primerjavi z lanskim aprilom pa približno toliko manj. Denarno pomoč je aprila prejelo kakšnih 5.500 brezposelnih, kar je 37 odstotkov manj kot v istem času lani.

Najnižje izplačano denarno nadomestilo, ki je hkrati tudi znesek denarne pomoči, je bila aprila znašala 26.512 tolarjev bruto (19.538 neto). Najvišji znesek, ki je enak štirikratniku najnižjega, je dosegel 106.048 tolarjev bruto, v povprečju pa so upravičenci prejeli 51.291 tolarjev bruto.

V povprečju najvišja denarna nadomestila so letos marca izplačali v območni enoti Republiškega zavoda za zaposlovanje v Ljubljani (55.418 tolarjev bruto) ter v območni enoti Kranj (54.424 tolarjev bruto). Najnižja denarna nadomestila pa so izplačali v območni enoti Murska Sobota in to 43.713 tolarjev bruto. V zadnjih mesecih se zmanjšuje število brezposelnih, ki iščejo prvo zaposlitev, in brezposelnih, starih do 26 let, a jih

je kljub temu še vedno 32 odstotkov. Narašča pa število brezposelnih zaradi stečajev in brezposelnih-trajnih presežkov. Najbolj vztrajno se povečuje število brezposelnih žensk (48 odstotkov) in število brezposelnih, starih nad 40 let (36 odstotkov).

M. F.

PREBERITE IN NAROČITE

Založba ČZP Enotnost
Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana

V Zbirki priročnikov za sindikalne zaupnike in strokovne službe smo zaradi izjemnega povpraševanja ponatisnili razprodani

(1) SPLOŠNI PRIROČNIK ZA DELAVSKO SOUPRAVLJANJE
avtorjev Mata Gostiše in Gregorja Miklič. 900,00 SIT

V tej zbirki imamo na zalogi še priročnike:

(2) SOODLOČANJE, ZAPOSLVANJE, KOLEKTIVNA POGODBA
avtorja Heribert Kohl in Zvone Vodovnik 2.400,00 SIT

(3) DOKUMENTI DRUGEGA KONGRESA ZSSS s statutom ZSSS 1.800,00 SIT

(4) DELNIČARSTVO ZAPOSLENIH NA POTI K EKONOMSKI DEMOKRACIJI
– mag. Aleksandra Kanjuo Mrčela
TEMELJNI POJMI O GOSPODARSKIH DRUŽBAH
– Nadja Cvek
SODELOVANJE DELAVCEV V ORGANIH DRUŽB
– Gregor Miklič
UREŠNICEVANJE ZAKONA O SODELOVANJU DELAVCEV PRIUPRAVLJANJU
– Milan Ulroša 2.000,00 SIT

Vse štiri priročnike lahko naročite na naslov ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana po telefonu (061) 321-255 ali po faksu 311-956.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost nepreklicno naročamo izvod(ov) priročnika pod zap. št. (1),

..... izvod(ov) pod zap. št. (2),

..... izvod(ov) pod zap. št. (3) in

..... izvod(ov) pod zap. št. (4).

Naročeno nam pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Račun bomo plačali v zakonitem roku. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Kraj, datum: žig

M. F.

Podpis naročnika

POKOJNINE NA PLEČIH DELAVCEV

Za slovenski pokojninski sistem je značilna pravna in ekonomska neenakost zavarovancev, ki se še najbolj kaže pri različni višini plačevanja prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

Kot ugotavlja Andrej Košak z Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, je tako lani 655.800 zavarovancev, zaposlenih v podjetjih, prispevalo v pokojninsko blagajno kar 258 milijard tolarjev.

Delavci, zaposleni v podjetjih in zavodih, so namreč največja skupina zavarovancev, saj zajemajo tudi lastnike in solastnike privatnih in mešanih podjetij.

Kljub temu, da se število delavcev, zaposlenih v podjetjih in zavodih, nenehno zmanjšuje, nosijo glavno breme plačevanja prispevkov. Tako so lani plačali 92,5 odstotka vseh prispevkov.

Velik problem so neplačani prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. V prvi vrsti gre za plačila prispevka delavcev, ki so zaposleni v nelikvidnih podjetjih.

Železnice, Tam, podjetja sklada za razvoj. Ne glede na plačilo prispevkov pa zakonodaja delavcem priznava pokojninsko dobo.

V Sloveniji je bilo lani prek dva tisoč podjetij, ki več kot štiri mesece niso izplačale plač na z zakonom predpisani način prek žiro računa.

Neplačani prispevki podjetij za lansko leto znašajo 5,8 milijarde tolarjev.

Poprečno mesečno plačilo prispevkov na

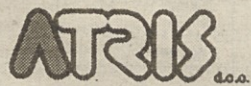
Table with 3 columns: Skupina zavarovancev, Poprečno mesečno plačilo 1994, Poprečno mesečno plačilo 1995. Includes categories like Zaposleni v podjetjih, Samozaposleni, etc.

Z raznimi socialnimi korektivi (bolezenska in porodniška nadomestila, neplačevanje prispevkov za delavce, zaposlene v invalidskih podjetjih)

Tudi kmetje se večinoma zavarujejo le za ožji obseg pravic in so lani prispevali skoraj sedemkrat manj od delavcev, zaposlenih v podjetjih.

Sedanji pokojninski sistem je zaradi takšnih nesorazmerij pri plačevanju prispevkov pravno vprašljiva, saj postavlja posamezne kategorije zavarovancev v neenakopraven položaj.

Takšne špekulacije, ki jih prinaša dva do sedemkrat nižje zavarovanje, ne odsevajo v nižjem obsegu in ravnih pravic posameznih skupin zavarovancev.

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 22

ATRIS - BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti...

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

- 1. BOHINJ - počitniški hišci v UKANCU - za 6 oseb - tri spalnice, kuhinja, dnevna soba, kopalnica, 150 m od jezera. Cena 80 DEM.

POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

Počitniške hišice v Catežu, Atomskih toplicah, Rogli, Bovcu, Bohinju ali Kranjski Gori in apartmaje na slovenski obali ali hrvaški Istri za vsa obdobja.

Informacija sindikalnim zaupnikom

ATRIS bo v času dopustov v juliju in avgustu razpolagal z vrsto počitniških zmogljivosti. Pokličite nas in poslali vam bomo katalog.

B. DOPUSTI 1996 - POLETJE 1996

- 1. BARBARIGA PRI PULJ - enosobno stanovanje za 4 osebe, najem 7 dni, 75 DEM dnevno.

C. SINDIKALNI IZLETI

Sindikalne organizacije ali kar tako oblikovane skupine vabimo, naj nam posredujejo svoje želje za družabni ali strokovni izlet ali potovanje doma ali v tujino.

1. ENODNEVNI IZLET PO BELI KRAJINI preko Muljave in Žužemberka, obisk metliške kleti, naselja Adlešiči, kosilo na poznani kmetiji pri ŠKALOVIVH v Cerovcu.

- 2. KOČEVSKA REKA - Borovec - Trava - prijazen izlet na nekdanja zaprti območje. Program oblikujemo po želji skupine.

D. ORGANIZACIJA SEMINARJEV

Posebna ponudba ATRISA in Hotela KOMPAS v Bohinju. Organiziramo eno- ali večdnevne seminarje za 15 do 70 udeležencev.

E. NAJEM ALI NAKUP POČITNIŠKE ENOTE

1. Kupimo počitniško naselje v hrvaški Istri s cca. 350 ležišči.

F. REZERVACIJE AVIONSKIH ALI LADIJSKIH VOZOVNIC

G. VELIKA POTOVANJA

- 1. NEW YORK - šestdnevni ogled mestnih znamenitosti in za doplačilo Washingtona, West Pointa, Niagarskih slapov itd. Cena 1.499 DEM.

H. POSEBNA POSLOVNA POTOVANJA

Organiziramo ob skupni pripravi vašega osebnega programa.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: Ob potrditvi rezervacije zahtevamo plačilo 40% celotnega zneska. Pri odpovedi nad 20 dni pred odhodom za že rezerviran termin zaračunamo stroške poslovanja in druge stroške.

Za dopuste je možno obrobno vplačevanje 40, 30, 30%. Celotno plačilo 10 dni pred odhodom na dopust.

Programje v tujini obravnavamo v skladu s splošnimi navodili potovalne agencije, ki je organizator potovanja, in jih gostje prejmejo ob prijavi.

ATRIS je povsod, kjerkoli ste.

Metod Zalar, direktor borze

